

სახელმწიფო სერვისების თვითღირებულების გაანგარიშების მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელო

სახელმწიფო სერვისების
თვითღირებულების
გაანგარიშების
მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელო

საჯარო მმართველობის რეფორმის
მხარდაჭერა საქართველოში

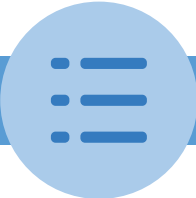
მოამზადა გიორგი სიმონგულაშვილმა

დეკემბერი 2020

სახელმძღვანელო მომზადებულია საკონსულტაციო კომპანია GEC-ის მიერ, გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ხელშეწყობით. სახელმძღვანელოს შინაარსზე პასუხისმგებელია საკონსულტაციო კომპანია GEC და მასში მოყვანილი მოსაზრებები არ უნდა იყოს აღქმული ბრიტანეთის საელჩოს და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) პოზიციად.

სარჩევი

აბრევიატურა 2

სახელმძღვანელოს მიზანი.....3

მიზანი და დანიშნულება 3

მომხმარებლები 3

კონცეფციები და პრინციპები.....4

სახელმწიფო მომსახურების განმარტება 4

ხარჯთაღრიცხვის ცნებების განმარტება 4

სერვისები და დანახარჯთა ობიექტი 5

ხარჯთაღრიცხვის მეთოდი, პროცესი და დანიშნულება 8

ხარჯთაღრიცხვის ABC მეთოდი 8

ხარჯთაღრიცხვის პროცესის მიმოხილვა 8

ხარჯთაღრიცხვის პროცედურა 9

ეტაპი 1. სერვისების იდენტიფიცირება 9

ეტაპი 2. დანახარჯთა ობიექტების იდენტიფიცირება 10

ეტაპი 3. რესურსებისა და საქმიანობის იდენტიფიცირება, დანახარჯთა კალათა 10

ეტაპი 4. დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათაში ხარჯების დიფერენცირება 11

ეტაპი 5. ხარჯების წარმომქმნელ საქმიანობათა დაყოფა დონეებად 12

ეტაპი 6. დამხმარე საქმიანობის ხარჯების განაწილება 13

ეტაპები 7 და 8. შემდგომი რიგის დამხმარე საქმიანობებისა და ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა კალათის შექმნა 15

ეტაპი 9. დანახარჯთა ობიექტისთვის საქმიანობის შთანთქმის განაკვეთის მიკუთვნება 16

ეტაპი 10. დანახარჯთა ობიექტისთვის გაუნაწილებელი ხარჯების მიკუთვნება 16

ეტაპი 11. დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულების განსაზღვრა 17

ხარჯთაღრიცხვის დანიშნულება და გამოყენება 19

ხარჯთაღრიცხვის დანიშნულება.....19

ხარჯთაღრიცხვისთვის საჭირო ინფორმაცია 19

ხარჯთაღრიცხვის გამოყენება 19

წინარე მოსამზადებელი სამუშაოების ხარჯები 20

კაპიტალური დანახარჯები 20

გაუნაწილებელი ხარჯები 20

უსასყიდლოდ მოწოდებული პირდაპირი სერვისი/მომსახურება 20

ხარჯების კლასიფიკაცია 21

ხარჯთაღრიცხვა და საბიუჯეტო განაცხადის მომზადების კავშირი (სარეკომენდაციო ნაწილი) 31

დანართი: მეთოდის გამოყენების პრაქტიკული მაგალითი.....33

1. სერვისების იდენტიფიცირება 33

2. დანახარჯთა ობიექტების იდენტიფიცირება 33

3. რესურსებისა და საქმიანობის იდენტიფიცირება 33

4. დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათაში ხარჯების დიფერენცირება 34

5. ხარჯების წარმომქმნელ საქმიანობათა დაყოფა დონეებად 34

6. დამხმარე საქმიანობის ხარჯების განაწილება 35

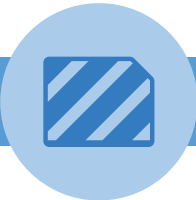
7/8. შემდგომი რიგის დამხმარე საქმიანობებისა და ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა კალათის შექმნა 39

9. დანახარჯთა ობიექტისთვის საქმიანობის შთანთქმის განაკვეთის მიკუთვნება 42

10. დანახარჯთა ობიექტისთვის გაუნაწილებელი ხარჯის მიკუთვნება.....42

11. დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულების განსაზღვრა 43

აბრევიატურა

აბრევიატურა	აღწერა
სსიპ	საჯარო სამართლის იურიდიული პირი
ა(ა)იპ	არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირი
ABC	Activity Based Costing - საქმიანობის სახეების მიხედვით ხარჯთაღრიცხვა

სახელმძღვანელოს მიზანი

მიზანი და დანიშნულება

წინამდებარე სახელმძღვანელოს მიზანია სახელმწიფო სერვისების თვითღირებულების განსაზღვრისა და გაანგარიშების ერთიანი მიდგომის ჩამოყალიბება. ეს საშუალებას მისცემს სერვისის მიმწოდებელს, რომ უფრო ზუსტად დაადგინოს მომსახურების თვითღირებულება, მიიღოს გადაწყვეტილება, მთავრობას რეკომენდაციები წარუდგინოს სერვისის ფასწარმოქმნაზე და უფრო ეფექტიანი ნაბიჯები გადაგას სერვისის გასაუმჯობესებლად.

თვითღირებულების განსაზღვრის ერთიანი მიდგომის გამოყენება ასევე შესაძლებელია დამხმარე მექანიზმის სახითაც - სერვისის მიმწოდებელი სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანიზაციის მიერ ბიუჯეტის დაგეგმვისას, ასევე, საბიუჯეტო განაცხადის მომზადებისა და მოთხოვნის დროს.

წინამდებარე სახელმძღვანელოში აღწერილია/განსაზღვრულია სახელმწიფო სერვისების თვითღირებულების გაანგარიშების მეთოდოლოგიის პრინციპები, მისი დანერგვისა და გამოყენებისთვის საჭირო ქმედებები, და სერვისების თვითღირებულების გასაანგარიშებლად საჭირო ინფორმაცია.

თვითღირებულების გაანგარიშებასა და ხარჯთაღრიცხვას აქვს რამდენიმე მიზანი:

- ფასწარმოქმნაზე გადაწყვეტილებების მიღება, რაც გულისხმობს ფასების დადგენასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მხარდაჭერას;
- მისი გამოყენება შემდგომი პერიოდის ბიუჯეტის დასაგეგმად;
- ხარჯების ანალიზი და ოპტიმიზაცია;
- დანაკარგების აღმოფხვრა და ეფექტიანობის გაუმჯობესება;
- სხვა საოპერაციო გადაწყვეტილებების მხარდაჭერა.

მომხმარებლები

წინამდებარე სახელმძღვანელოს მომხმარებლები არიან:

- სახელმწიფო სერვისების მიმწოდებელი ორგანიზაციები (სსიპ, ა(ა)იპ, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანიზაციები და სხვა) - ადმინისტრაციული ერთეულები, რომლებიც სერვისებს აწვდიან როგორც ფიზიკურ, ასევე იურიდიულ პირებს კერძო და საჯარო სექტორიდან;
- საჯარო სექტორის ორგანიზაციები, რომლებიც აწვდიან საზოგადოებრივ დოვლათს/სერვისს - სამინისტროები და სააგენტოები (სსიპ, ა(ა)იპ);
- საქართველოს მთავრობა, როგორც სახელმწიფო სერვისების ფასწარმოქმნასა და ბიუჯეტის განაწილებაზე გადაწყვეტილების მიმღები ერთეული.

აღნიშნული მომხმარებლები იყოფიან ორ კატეგორიად:

- სერვისების თვითღირებულების განმსაზღვრელი ერთეულები - სახელმწიფო სერვისების მიმწოდებელი ორგანიზაციები და საჯარო სექტორის ორგანიზაციები, რომლებიც აწვდიან საზოგადოებრივ დოვლათს/სერვისს;
- სერვისების თვითღირებულებაზე ინფორმაციის მომხმარებლები, სხვადასხვა დანიშნულებით - საჯარო სექტორის სხვადასხვა ორგანიზაცია და საქართველოს მთავრობა.

კონცეფციები და პრინციპები

სახელმწიფო მომსახურების განმარტება

წინამდებარე სახელმძღვანელოს მიზნებისთვის, **სახელმწიფო სერვისი/მომსახურება** (საჯარო მომსახურება, საჯარო სერვისი ან სახელმწიფო მომსახურება) არის მატერიალური ან არამატერიალური შედეგი, რომელსაც აწარმოებს სახელმწიფო/საჯარო სააგენტო (ადმინისტრაციული ორგანო) და აწვდის იდენტიფიცირებულ მომხმარებელს ან მომხმარებელთა ჯგუფს (სხვა საჯარო სააგენტო, იურიდიული პირი ან/და ფიზიკური პირი), ან არაიდენტიფიცირებულ მომხმარებელსა და მომხმარებელთა ჯგუფს.

არსებობს ორი ტიპის სახელმწიფო სერვისი:

- **პირდაპირი**, რომლის დროსაც სერვისის მიმწოდებელი ორგანიზაცია (ადმინისტრაციული ორგანო) მატერიალურ ან/და არამატერიალურ შედეგს (პროდუქტს) აწვდის იდენტიფიცირებულ მომხმარებელს, ამ უკანასკნელის, სულ მცირე, ერთი მოთხოვნის საფუძველზე (მაგ.: პასპორტის/პირადობის მოწმობის გაცემა, მართვის მოწმობის გაცემა);
- **არაპირდაპირი**, რომლის დროსაც სერვისის მიმწოდებელი ორგანიზაციის (ადმინისტრაციული ორგანო) მიერ წარმოებული მატერიალური ან/და არამატერიალური შედეგი (პროდუქტი) მიეწოდება არაიდენტიფიცირებულ მომხმარებლებს – მომსახურება გაეწევა კონკრეტული მომხმარებელ(ებ)ის განსაკუთრებული მოთხოვნის გარეშე (მაგ.: საზოგადოებრივი საქონელი - გარე განათება, გამწვანება და ა.შ.).

ხარჯთაღრიცხვის ცნებების განმარტება

ხარჯი — კონკრეტული მიზნის მისაღწევად გამოყენებული აუცილებელი რესურსის ღირებულება. იგი შედგება ორი კომპონენტისაგან:

- (1) გამოყენებული რესურსების რაოდენობა; და
- (2) მათი ღირებულება.

რესურსი — ყველა მატერიალური და არამატერიალური ერთეული, რომლებიც იხარჯება/გამოიყენება პროდუქტის ანდა სერვისის შედგენის მისაღწევად; ასევე, ფული, რომელიც პირდაპირ მიეწოდება სერვისის მომხმარებელს (მაგ.: სოციალური ან ჯანმრთელობის დახმარებები). რესურსები შეიძლება იყოს მატერიალური საშუალებები (მასალა, ნედლეული), დაქირავებული შრომა და შესყიდული მომსახურება.

ხარჯთაღრიცხვა — ხარჯების წარმოშობის წყაროსა და ტიპის მიხედვით (პირდაპირი მატერიალური, შრომითი და ზედნადები ხარჯები) დაჯგუფება-კლასიფიცირების, ასევე, პროდუქტის, სერვისისა ან პროექტისთვის მიკუთვნებისა და ოდენობის განსაზღვრის პროცესი. ხარჯთაღრიცხვის მთავარი დანიშნულებაა გადაწყვეტილების მიღების მხარდაჭერა, რამდენადაც მის მეშვეობით დგინდება ამ გადაწყვეტილების ფინანსური შედეგი, ასევე, გავლენა როგორც უკვე დამდგარ, ისე დაგეგმილ მოვლენაზე.

ხარჯთაღრიცხვის პრინციპებზე შეჯერება ეყრდნობა წარსულ მონაცემებს, სამომავლო ხარჯების მაღალი სიზუსტით პროგნოზირებისთვის. ხარჯთაღრიცხვის პროცესი ეფუძნება რამდენიმე საბაზისო ცვლადს, რომლებიც შესაძლებლობას იძლევა, რომ მიდგომა იყოს ერთგვაროვანი, მაგრამ თანაბრად სარწმუნო ნებისმიერი ტიპის ორგანიზაციისთვის, მისი ხარჯებისა და საქმიანობის განსხვავებული სტრუქტურის მიუხედავად. ხარჯთაღრიცხვის ერთგვაროვანი მიდგომის მთავარი ინსტრუმენტია დანახარჯთა ობიექტი.

დანახარჯთა ობიექტი (cost object) — ნებისმიერი პროდუქტი, მომსახურება ან საქმიანობა, რომლისთვისაც ითვლება თვითღირებულება. ასეთ ობიექტად ყველაზე ხშირად გვხვდება პროდუქტები და მომსახურება; ის ასევე შეიძლება მოიცავდეს პროდუქტებისა ან მომსახურებების ჯგუფებს.

დანახარჯთა ობიექტთან ბმის მიხედვით, არსებობს ცვლადი და ფიქსირებული ხარჯები, ხოლო დანახარჯის ობიექტის წარმოებისა და რესურსების გამოყენების მიხედვით - პირდაპირი და არაპირდაპირი ხარჯები.

ცვლადი ხარჯი (variable cost) — მასალის ღირებულების, შრომის ანაზღაურებისა და სხვა ზედნადები ხარჯების ის კატეგორია, რომელიც წარმოიქმნება დანახარჯთა ობიექტის (Cost Object) დამატებითი ერთეულის წარმოების პირდაპირპროპორციულად და აღმოიფხვრება მისი წარმოების შეწყვეტისთანავე (მაგ.: ქაღალდის დანახარჯი პასპორტის გაცემისას). თუ ვიგულისხმებთ, რომ ერთი ერთეული პასპორტის გაცემა ერთი ერთეული დანახარჯთა ობიექტის ეკვივალენტურია, ყოველი ერთი მეტი პასპორტის გაცემისას წარმოიქმნება შესაბამისი ოდენობის ქაღალდის ხარჯი და ყოველ გაუცემელ პასპორტზე პროპორციულად აღმოიფხვრება იმდენივე ქაღალდის დანახარჯი).

ფიქსირებული ხარჯი (fixed cost) — მასალის ღირებულების, შრომის ანაზღაურებისა და სხვა ზედნადები ხარჯების ის კატეგორია, რომელიც პირდაპირ ან ირიბად ემსახურება დანახარჯთა ობიექტის შექმნას, მაგრამ მათი წარმოშობის დრო და ოდენობა არ არის დანახარჯთა ობიექტის დამატებითი ერთეულის წარმოების პირდაპირპროპორციული (მაგ.: მომსახურების სააგენტოს ოპერატორის ხელფასი). მისი წარმოშობის მთავარი დანიშნულება კვლავ დანახარჯთა ობიექტის წარმოებაა. თუ როდის წარმოიქმნება აღნიშნული ხარჯი და რა მოცულობით, არ არის დამოკიდებული მის მიერ გაცემული დოკუმენტაციის რაოდენობაზე.

პირდაპირი ხარჯი — ხარჯების ის კატეგორია, რომელიც შესაძლებელია მიაკუთვნო უშუალოდ დანახარჯთა ობიექტს, რადგან იგი მხოლოდ ამ დანახარჯთა ობიექტის წარმოებას ემსახურება.

არაპირდაპირი ხარჯი — ხარჯები, რომელთა წარმოშობის მიზეზსა და რაოდენობას პირდაპირ არ განაპირობებს დანახარჯთა ობიექტი, ან რომლებიც საზიაროდ გამოყენებული რესურსია.

დანახარჯთა მატარებელი — საოპერაციო საზომი ერთეული, რომელიც შერჩეულია როგორც დანახარჯის წარმომშობი ფაქტორი, და ფიქსირებულ ხარჯებს აკავშირებს დანახარჯთა ობიექტთან. ხარჯის წარმომშობი ფაქტორი ასრულებს ორ მნიშვნელოვან როლს:

- (1) იძლევა ხარჯის დანახარჯთა ობიექტისთვის მიკუთვნების საშუალებას; და
- (2) აღწერს ხარჯის ქცევას, რამდენად შეიცვლება თვითღირებულება ხარჯის წარმომშობი ფაქტორის რაოდენობის ცვლილებისას.

დანახარჯთა კალათა (cost pull) — ერთი ერთეული დანახარჯთა ობიექტის ან საქმიანობის წარმოებისას გამოყენებული რესურსების ცვლადი და ფიქსირებული ხარჯების განაკვეთის ერთობლიობა, რომელიც წარმოიქმნება ერთეული დანახარჯთა ობიექტის ან საქმიანობის წარმოებისას და აღმოიფხვრება მისი წარმოების შეჩერებისთანავე.

ხარჯების საქმიანობისთვის მიკუთვნება (cost allocation) — ფიქსირებული ხარჯების მოგროვება და დანახარჯთა მატარებლის საშუალებით განაწილება. ვინაიდან ასეთი ხარჯები პირდაპირ არ მიეკუთვნება დანახარჯთა ობიექტს, ისინი დაჯგუფდება დანახარჯთა კალათის შექმნის საშუალებით.

დანახარჯის შთანთქმის განაკვეთი — დანახარჯთა კალათის მთლიანი ღირებულების შეფარდება დანახარჯთა მატარებლად შერჩეულ საოპერაციო ერთეულთან.

სერვისები და დანახარჯთა ობიექტი

სახელმწიფო სერვისების თვითღირებულება შეიძლება განისაზღვროს სხვადასხვა დონეზე. ამ პროცესისთვის ბაზას წარმოადგენს **დანახარჯთა ობიექტი**.

შესაძლებელია, თვითღირებულება განისაზღვროს თითოეული მისაწოდებელი სერვისისთვის, მაგალითად, როგორიცაა B კატეგორიის მართვის მოწმობის გაცემა. ამ შემთხვევაში სწორედ ის არის დანახარჯთა ობიექტი. ამავედროულად, შესაძლებელია, თვითღირებულება განისაზღვროს მისაწოდებელი მომსახურების ჯგუფისთვის. მაგალითად, მართვის მოწმობის გაცემა კატეგორიისგან დამოუკიდებლად, ანუ ნებისმიერი კატეგორიის მართვის მოწმობის გაცემა, ერთ დანახარჯთა ობიექტად ჩაითვლება. შესაბამისად, ყველა სახელმწიფო სერვისი ავტომატურად არ არის დამოუკიდებელი დანახარჯთა ობიექტი - ანუ ბაზა თვითღირებულების დათვლისთვის; და პირიქით, ერთი სახელმწიფო სერვისი შეიძლება შედგებოდეს რამდენიმე დანახარჯთა ობიექტისგან. თუმცა, შესაძლებელია, ერთი მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი დამოუკიდებელი სერვისი წარმოადგენდეს ერთ დანახარჯთა ობიექტს. მნიშვნელოვანია, გავითვალისწინოთ, რომ თვითღირებულების განსაზღვრისთვის ინტერესის ობიექტია არა სერვისი, არამედ დანახარჯთა ობიექტი, რამდენადაც ხარჯების წარმოქმნისა და აკუმულაციის ბაზა არის დანახარჯთა ობიექტი და არა მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი სახელმწიფო სერვისი.

თვითღირებულების განსაზღვრისთვის, დანახარჯთა ობიექტი წარმოადგენს ერთეული მომხმარებლისთვის მისაწოდებელ სერვისს ან სერვისთა ჯგუფს, რომლებიც აკმაყოფილებს შემდეგ ორ კრიტერიუმს:

- შედეგის დანიშნულების იდენტიფიკაცია;
- წარმოების საოპერაციო ნაბიჯების (წარმოების ტექნოლოგიის) ერთგვაროვნება.

თუ რამდენიმე სერვისს ერთგვაროვანი დანიშნულება აქვს (მაგ.: დაბადების მოწმობის, პირადობის მოწმობისა და პასპორტის გაცემა გახლავთ სტატუსის მიმნიჭებელი და საიდენტიფიკაციო საშუალება) და მათი წარმოქმნისთვის სერვისის მიმწოდებელმა ერთი და იგივე საოპერაციო ნაბიჯები უნდა გადადგას, ეს სერვისები ცალკეულ სერვისებად არ ჩაითვლება და გაერთიანდება ერთი დანახარჯთა ობიექტის ქვეშ.

ამავდროულად, თუ გარკვეული სახის ნებართვა ანდა ლიცენზია გაიცემა ორი სხვადასხვა პრინციპით,

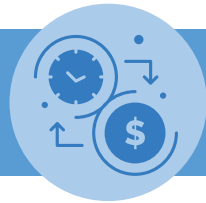
მაშინ, მიუხედავად იმისა, რომ ერთი და იმავე სახის ნებართვა ანდა ლიცენზია მიეწოდება მომხმარებელს, ის არ გაერთიანდება ერთი დანახარჯთა ობიექტის ქვეშ. მაგალითად, ნებართვა A საჭიროებს სამეწარმეო რეესტრიდან ამონაწერის წარდგენას და, ასევე, ცნობას საშემოსავლო სამსახურიდან. თუ ერთ შემთხვევაში ამონაწერისა და ცნობის წარდგენაზე პასუხისმგებელია სერვისის მომთხოვნი მომხმარებელი და მეორე შემთხვევაში ნებართვა გაიცემა ერთი ფანჯრის - „მხოლოდ ერთხელ“ - პრინციპით (რაც ნიშნავს, რომ ამონაწერისა და ცნობის მიღებას თვით ნებართვის გამცემი წარმართავს), მაშინ აღნიშნული სერვისი, ნებართვა A, თვითღირებულების განსაზღვრის მიზნებისთვის ორი სხვადასხვა დანახარჯთა ობიექტი იქნება, რადგან ამ შემთხვევაში არ კმაყოფილდება წარმოების საოპერაციო ნაბიჯების ერთგვაროვნების კრიტერიუმი.

აღსანიშნავია, რომ ერთი და იმავე საოპერაციო პროცესის მეშვეობით სერვისის უფრო სწრაფი მიწოდება (დაჩქარება, მოკლე დროში მიწოდება) არ ცვლის წარმოების საოპერაციო ნაბიჯების ერთგვაროვნებას. ამდენად, სერვისის უფრო სწრაფად მიწოდება არ განიხილება ცალკეულ დანახარჯთა ობიექტად. სქემა 1 წამოგვიდგენს სერვისებისა და დანახარჯთა ობიექტის ურთიერთკავშირს.

სქემა 1. დანახარჯთა ობიექტისა და სერვისების ურთიერთკავშირი

დანახარჯთა ობიექტი	მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი პირდაპირი/ არაპირდაპირი სერვისი	სამიზნე მომხმარებელი
დანახარჯთა ობიექტი 1	სერვისი A	იურიდიული პირები
	სერვისი B	ფიზიკური პირები
	სერვისი C	სხვა სსიპ(ები)
დანახარჯთა ობიექტი 2	სერვისი D	ყველა ტიპის მომხმარებელი
დანახარჯთა ობიექტი 3	სერვისი E	იურიდიული/ფიზიკური პირები
	სერვისი F	იურიდიული პირები /სსიპ(ები)

ხარჯთაღრიცხვის მეთოდი, პროცესი და დანიშნულება

ხარჯთაღრიცხვის ABC მეთოდი

ხარჯთაღრიცხვის რამდენიმე მეთოდოლოგია არსებობს. მათგან ყველაზე ფართოდ გამოიყენება **საქმიანობის სახეების მიხედვით ხარჯთაღრიცხვა** (Activity Based Costing (ABC), შემდგომში - ABC მეთოდი) და **ტრადიციული ხარჯთაღრიცხვა** (Traditional Costing).

ორივე მათგანი ფიქსირებული ხარჯების განაწილების ნაირსახეობაა, ვინაიდან ხარჯთაღრიცხვის სისტემაში ცვლადი დანახარჯების პირდაპირი მიკუთვნების მეთოდი ორივეგან უცვლელია.

ABC მეთოდი უარყოფს ისეთ წესს, როგორცაა ფიქსირებული ხარჯების პირდაპირი გაყოფა დანახარჯთა ობიექტის რაოდენობაზე, ანდა მხოლოდ ერთი საოპერაციო ერთეულის ბაზისთვის მიკუთვნება. ამ მეთოდის დაშვებით, ხარჯის წარმომქმნელია არა თვითონ დანახარჯთა ობიექტი, არამედ მისი წარმოებისთვის საჭირო მრავალი საქმიანობა, რომლებიც სხვადასხვა რესურსს იყენებს. გამომდინარე აქედან, საქმიანობის ნაირსახეობაა ის, რის ირგვლივაც დანახარჯთა კალათა გროვდება და შესაბამისი დანახარჯთა მატარებლის მეშვეობით დაჰყავთ დანახარჯთა ობიექტამდე. ამ ლოგიკაზე დაყრდნობით, ხარჯები გროვდება საქმიანობის ირგვლივ, ხოლო ამის შემდგომ დანახარჯთა მატარებლის საშუალებით ნაწილდება ერთეულ დანახარჯთა ობიექტზე.

ABC მეთოდი გამართლებულია, როდესაც სერვისის მიმწოდებელი აწარმოებს მრავალ დანახარჯთა ობიექტს, ფიქსირებული ხარჯები ფართო სპექტრით გამოირჩევა და ზემოხსენებული დანახარჯთა ობიექტების შესაქმნელად საჭიროა მრავალი სახეობის საოპერაციო საქმიანობა.

ამდენად, ABC მეთოდი თვითღირებულების განსაზღვრისას იყენებს ხარჯების მრავალ ჯგუფს და ხარჯების წარმომშობ საქმიანობებს, რის გამოც შედარებით მოქნილ მეთოდად მიიჩნევა ცვლადი და ფიქსირებული ხარჯების მიკუთვნებისას. იგი განსაკუთრებით აქტიურად გამოიყენება მომსახურების სფეროში, სადაც ხარჯების დიდ ნაწილს ქმნის ზედნადები ხარჯები, ხოლო სერვისების შინაარსი და მიწოდების პროცესი მრავალფეროვანია.

ABC მეთოდი ხარჯების გადანაწილებისას იყენებს ორსაფეხურიან მიდგომას:

- საწყის ეტაპზე ხდება ორგანიზაციის მიერ გამოყენებული ყველა ტიპის რესურსის იდენტიფიცირება და განისაზღვრება მათი ურთიერთკავშირი პროდუქტსა და ორგანიზაციის საქმიანობასთან/ქმედებებთან;
- მეორე ეტაპზე განისაზღვრება საბოლოო პროდუქტის მისაღებად საჭირო პროცესი და საქმიანობები (დამხმარე მომსახურებები), რომლებიც შემდეგ გადანაწილდება საბოლოო პროდუქტზე. ამ პროცესში მთავარი სირთულე გახლავთ დანახარჯთა იმ მატარებლების ზუსტად განსაზღვრა, რომლებიც განაპირობებს დამხმარე ქმედებების/საქმიანობების გამოყენებას სერვისის მისაწოდებლად.

ხარჯთაღრიცხვის პროცესის მიმოხილვა

ABC მეთოდით ხარჯთაღრიცხვის პროცესი შედგება 11 ეტაპისგან:

ეტაპი 1: მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი სერვისების იდენტიფიცირება;

ეტაპი 2: მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი სერვისების კლასიფიცირება დანახარჯთა ობიექტებად;

ეტაპი 3: თითოეული დანახარჯთა ობიექტის წარმოებისთვის საჭირო რესურსებისა და საქმიანობების იდენტიფიცირება და დანახარჯთა კალათის შექმნა;

ეტაპი 4: თითოეულ დანახარჯთა კალათაში ცვლადი და ფიქსირებული ხარჯების წარმომქმნელ საქმიანობათა ერთმანეთისგან გამიჯვნა, ცვლადი ხარჯების წარმომქმნელი რესურსისა და საქმიანობის (მასალა, შრომა, ზედნადები ხარჯი) ღირებულების განსაზღვრა და პირდაპირი მიკუთვნება დანახარჯთა ობიექტისთვის;

ეტაპი 5: ფიქსირებული ხარჯების წარმომქმნელ საქმიანობათა დაყოფა დონეებად - დანახარჯთა ობიექტის წარმოებისათვის პირველად შემხებლობაში მყოფი **ძირითადი საქმიანობით** დაწყებული, მისი განხორციელებისთვის საჭირო **დამხმარე მეორე და შემდეგი რიგის/დონის საქმიანობებით** დასრულებული, იმის მიხედვით, რამდენად გრძელია საოპერაციო პროცესი;

ეტაპი 6: საოპერაციო პროცესში ფიქსირებული ხარჯების წარმომქმნელი ბოლო დონის საქმიანობისთვის საჭირო რესურსების იდენტიფიცირება, დანახარჯთა კალათის განსაზღვრა, დანახარჯთა მატარებლის შერჩევა და დანახარჯის შთანთქმის განაკვეთის გაანგარიშება;

ეტაპი 7: დანახარჯთა კალათის შექმნა რიგით შემდგომი ქვედა დონის (დანახარჯთა ობიექტის მიმართულებით) საქმიანობისთვის, მისთვის საჭირო ცვლადი ხარჯების წარმომქმნელი რესურსებისა და წინმსწრები მხარდამჭერი საქმიანობის შთანთქმის განაკვეთის ერთობლიობით;

ეტაპი 8: ზემოხსენებული მიდგომით, დანახარჯთა ობიექტის წარმოებისათვის საჭირო პირველად შემხებლობაში მყოფი ძირითადი საქმიანობებისთვის დანახარჯთა კალათის განსაზღვრა და დანახარჯთა შთანთქმის განაკვეთის გაანგარიშება;

ეტაპი 9: დანახარჯთა ობიექტისთვის ყველა ფიქსირებული ხარჯის განაკვეთის მიკუთვნება ფიქსირებული ხარჯის წარმომქმნელი საქმიანობის საჭიროების პირდაპირპროპორციულად;

ეტაპი 10: დანახარჯთა ობიექტზე ისეთი დანახარჯების გადანაწილება, რომელთა წარმოშობის დრო/მიზეზი/მოცულობა არცერთ საქმიანობაზე არ არის დამოკიდებული და ვერ ხერხდება მათი განაწილება/მიკუთვნება ვერცერთი ძირითადი და დამხმარე საქმიანობისთვის;

ეტაპი 11: დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულების გაანგარიშება - დანახარჯთა კალათის ჯამური ღირებულების გაყოფა დანახარჯთა ობიექტის ნორმატიულ (დაგეგმილ) რაოდენობაზე.

ხარჯთაღრიცხვის პროცედურა

ეტაპი 1. სერვისების იდენტიფიცირება

სახელმწიფო სერვისების მიმწოდებელმა ორგანიზაციამ (ადმინისტრაციულმა ორგანომ) უნდა მოამზადოს იმ პირდაპირი და არაპირდაპირი სერვისების დეტალური ჩამონათვალი, რომლებიც მიწოდება ორგანიზაციის **გარეთ** - იდენტიფიცირებულ ან არაიდენტიფიცირებულ საბოლოო მომხმარებელს. ეს შეიძლება იყოს სამოგადოება, ფიზიკური ან სამეწარმეო იურიდიული პირი, ანდა სხვა საჯარო სექტორის ორგანიზაცია (ადმინისტრაციული ორგანო).

სერვისების დეტალური ჩამონათვალი მზადდება ორგანიზაციის საქმიანობიდან გამომდინარე და ნაწილდება წინამდებარე სახელმძღვანელო ინსტრუქციით განსაზღვრული განმარტების შესაბამისად. ნიმუშისთვის, სტრუქტურა მოცემულია მე-2 სქემაზე.

სქემა 2. სერვისების ნუსხა

მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი სერვისი	სამიზნე მომხმარებელი	სერვისის ტიპი
სერვისი A	იურიდიული პირები, სხვა ადმინისტრაციული ორგანოები	პირდაპირი
სერვისი B	ფიზიკური პირები	პირდაპირი
სერვისი C	საზოგადოება/ არაიდენტიფიცირებული მომხმარებელი	არაპირდაპირი

ეტაპი 2. დანახარჯთა ობიექტების იდენტიფიცირება

ამ ეტაპზე სერვისები უნდა დაჯგუფდეს ან დაიშალოს დანახარჯთა ობიექტებად. ხარჯთაღრიცხვის მიზნებისთვის, სახელმწიფო სერვისების მიმწოდებელმა ორგანიზაციამ (ადმინისტრაციულმა ორგანომ) უნდა მოახდინოს დანახარჯთა ობიექტების იდენტიფიცირება - ან დამოუკიდებელი დანახარჯთა ობიექტის სტატუსი მიანიჭოს სერვისს, ან ერთი დანახარჯთა ობიექტის ქვეშ გააერთიანოს ისინი, ან დაშალოს სხვადასხვა ობიექტად. დანახარჯთა ობიექტის იდენტიფიცირებისთვის (ცალკეული სერვისის დანახარჯთა ობიექტად კლასიფიცირება, ან სერვისთა ჯგუფის ერთი დანახარჯთა ობიექტის ქვეშ დაჯგუფება), უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი ორი კრიტერიუმი:

- შედეგის დანიშნულების იდენტურობა;
- წარმოების საოპერაციო ნაბიჯების (წარმოების ტექნოლოგიის) ერთგვაროვნება.

შედეგად, მივიღებთ დანახარჯთა ობიექტების სრულ ნუსხას, რომელთა ბაზაზეც განისაზღვრება სერვისის მომწოდებელი ორგანიზაციის მთლიანი ხარჯები. დანახარჯთა ობიექტების იდენტიფიცირების სტრუქტურა მოცემულია მე-3 სქემაზე.

სქემა 3. დანახარჯთა ობიექტისა და სერვისების ურთიერთკავშირი

დანახარჯთა ობიექტი	მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი პირდაპირი/ არაპირდაპირი სერვისი	სამიზნე მომხმარებელი
დანახარჯთა ობიექტი 1	სერვისი A	იურიდიული პირები
	სერვისი B	ფიზიკური პირები
	სერვისი C	სხვა სსიპ(ები)

დანახარჯთა ობიექტი 2	სერვისი D	ყველა ტიპის მომხმარებელი
დანახარჯთა ობიექტი 3	სერვისი E	იურიდიული/ფიზიკური პირები
	სერვისი F	იურიდიული პირები /სსიპ(ები)

ეტაპი 3. რესურსებისა და საქმიანობის იდენტიფიცირება, დანახარჯთა კალათა

ამ ეტაპზე ხდება დანახარჯთა ობიექტის წარმოებისთვის საჭირო რესურსებისა და საქმიანობების იდენტიფიცირება და იქმნება დანახარჯთა კალათა. ეს გულისხმობს ყველა იმ საოპერაციო საქმიანობისა და რესურსის განსაზღვრას, რომლებიც პირდაპირ უკავშირდება დანახარჯთა ობიექტების წარმოებას, მათი ერთობლიობა კი, თავის მხრივ, ქმნის დანახარჯთა კალათას. დანახარჯთა კალათის სტრუქტურის მოდელი მოცემულია მე-4 სქემაზე.

სქემა 4. დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათა

დანახარჯთა ობიექტი	რესურსები	საქმიანობა
დანახარჯთა ობიექტი 1 - დანახარჯთა კალათა	რესურსი A	საქმიანობა 1
	რესურსი B	საქმიანობა 1
	რესურსი C	საქმიანობა 2
დანახარჯთა ობიექტი 2 - დანახარჯთა კალათა	რესურსი B	საქმიანობა 3
დანახარჯთა ობიექტი 3 - დანახარჯთა კალათა	რესურსი C	საქმიანობა 1
	რესურსი D	საქმიანობა 3

მაგალითისთვის, განვიხილოთ რომელიმე ბიზნესსაქმიანობის ნებართვის გაცემა, როგორც დამოუკიდებელი სერვისი და დანახარჯთა ობიექტი: თუ ნებართვის გაცემის დანახარჯთა ობიექტს ესაჭიროება, ერთი მხრივ, ხარისხთან შესაბამისობის აუდიტი (რომლის დასკვნითაც ნებართვა უნდა გაიცეს, და ეს აუდიტი შიდა ორგანიზაციული საქმიანობაა), ხოლო მეორე მხრივ, შესყიდვების მომსახურება, რომელმაც სათანადო რესურსებით უნდა მოამარაგოს აუდიტის საქმიანობა, ამ შემთხვევაში აუდიტი იქნება პირველად შემხებლობაში მყოფი ძირითადი საქმიანობა, რომელიც მოხვდება დანახარჯთა კალათაში, ხოლო შესყიდვის მომსახურება იქნება მეორად შემხებლობაში მყოფი დამხმარე საქმიანობა და მისი მიკუთვნება დანახარჯთა ობიექტზე მოხდება ქვემოთ მოცემული მე-5, მე-6 და მე-7 ეტაპების თანახმად.

თუმცა შეგვიძლია ასევე მოვიყვანოთ მაგალითი, თუ როგორ შეიძლება შესყიდვის მომსახურების ნაწილი იყოს პირველად შემხებლობაში მყოფი ქმედება: ეს იქნება შემთხვევა, როდესაც ნებართვის გასაცემად (ანუ დანახარჯთა ობიექტის წარმოებისთვის) საჭიროა ბეჭდვის მომსახურების შესყიდვა გარე, მესამე მხარისგან.

ამ შემთხვევაში, ბეჭდვის მომსახურების ღირებულება, გამომდინარე იქიდან, რომ გარედან შეძენილი რესურსია, სტანდარტული პირდაპირი ცვლადი დანახარჯის კვალიფიკაციაში მოექცევა (მაგ.: როგორც გარედან შეძენილი საკანცელარიო ნივთები), ხოლო შესყიდვების მომსახურება, რომელმაც ნებართვის

გაცემის პროცესი უზრუნველყო საჭირო სერვისით, ფიქსირებული, პირდაპირ დაკავშირებული ზედნადები ხარჯის სტატუსს შეიძენს და ჩაჯდება დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათაში.

ეტაპი 4. დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათაში ხარჯების დიფერენცირება

ამ ეტაპზე განისაზღვრება დანახარჯთა ობიექტის ხარჯების წარმომშობი ყველა პირდაპირ დაკავშირებული საქმიანობისა და რესურსის ჩამონათვალი - უნდა გაიმიჯნოს აღნიშნულ რესურსებსა და საქმიანობებში ცვლადი და ფიქსირებული ხარჯები. დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათის ხარჯების დიფერენცირების სამაგალითო რუკა წარმოდგენილია მე-5 სქემაზე.

სქემა 5. დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათის ხარჯების დიფერენცირება

დანახარჯთა ობიექტი	რესურსები	ხარჯის სახეობა	საქმიანობისადმი მიკუთვნება
დანახარჯთა ობიექტი 1 - დანახარჯთა კალათა	რესურსი A	ცვლადი	
	რესურსი B	ცვლადი	
	რესურსი C	ფიქსირებული	საქმიანობა 1
დანახარჯთა ობიექტი 2 - დანახარჯთა კალათა	რესურსი B	ფიქსირებული	საქმიანობა 1
დანახარჯთა ობიექტი 3 - დანახარჯთა კალათა	რესურსი C	ფიქსირებული	საქმიანობა 2
	რესურსი D	ცვლადი	

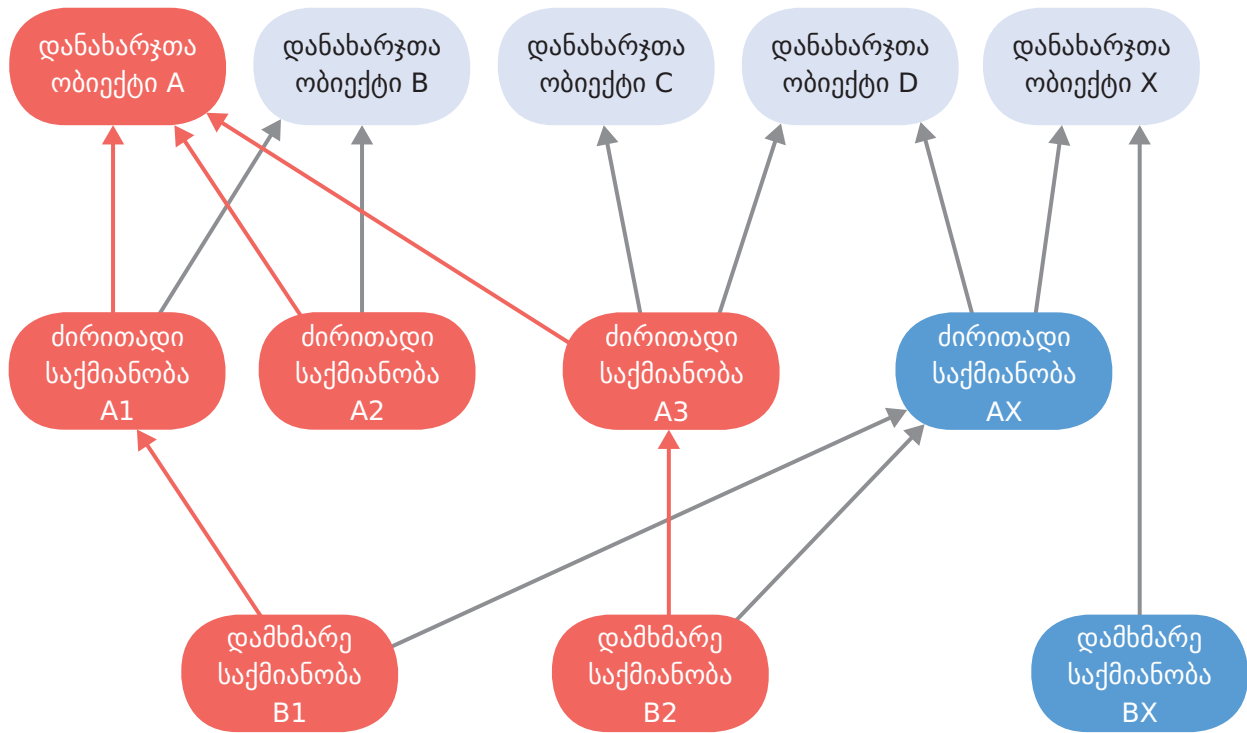
ცვლადი ხარჯების მაგალითებია: პირდაპირი მასალის ხარჯები (ქაღალდის ხარჯი, რომელიც უშუალოდ ამა თუ იმ ცნობის დამზადებისას წარმოიქმნება); კურიერის ხელფასი (თუკი ის ანაზღაურდება მიწოდებული პროდუქტის პირდაპირპროპორციულად); ცვლადი ზედნადები ხარჯი (სანავაგის ხარჯი, რომელიც ობიექტზე ვიზიტისთვის არის საჭირო).

პირდაპირი ცვლადი ხარჯები მისი 100%-იანი ღირებულებით მოხვდება დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათაში. რაც შეეხება ფიქსირებულ ხარჯებს, მათი ღირებულების (და ხარჯვითი წილის) დასათვლელად პირდაპირი წესი არ გამოგვადგება და უნდა ვიხელმძღვანელოთ მე-5, მე-6 და მე-7 ნაბიჯებით.

ეტაპი 5. ხარჯების წარმომქმნელ საქმიანობათა დაყოფა დონეებად

ამ ეტაპზე, ფიქსირებული ხარჯების წარმომქმნელი საქმიანობები და მათ მიერ გამოყენებული რესურსები უნდა დახარისხდეს და დაიყოს იერარქიებად - პირველად შემხებლობაში მყოფი ძირითადი საქმიანობიდან ზემოთ, მეორე და შემდეგი დამხმარე საქმიანობების მიმართულებით.

დიაგრამა 1. საქმიანობების დაყოფა დონეებად (ძირითადი და დამხმარე)

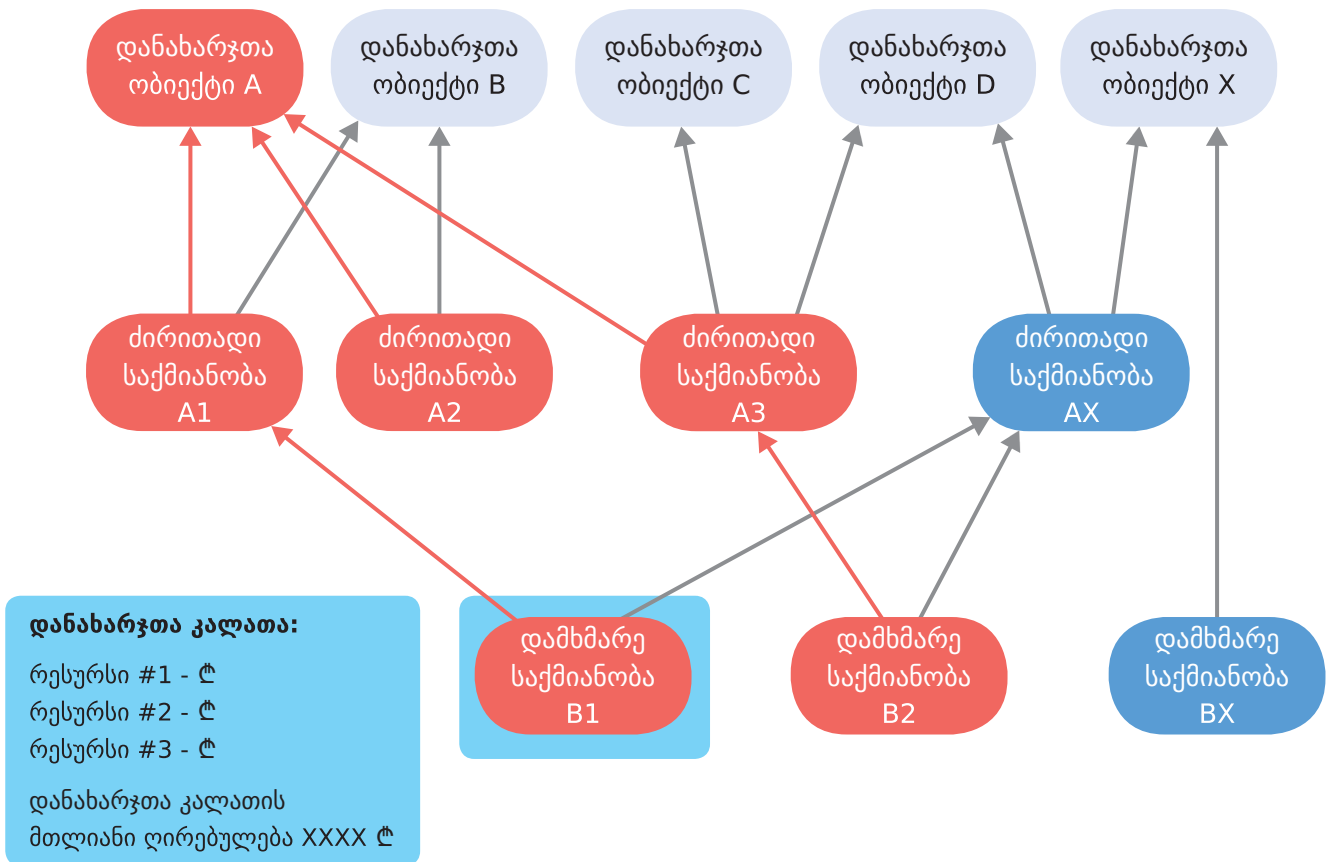
სქემა 6. დანახარჯთა ობიექტის მიმართ საქმიანობების დონეებად დაყოფა

დანახარჯთა ობიექტი	ძირითადი საქმიანობა	დამხმარე საქმიანობა
დანახარჯთა ობიექტი 1	საქმიანობა 1	დამხმარე საქმიანობა A1 დამხმარე საქმიანობა A2 დამხმარე საქმიანობა B1
	საქმიანობა 2	დამხმარე საქმიანობა A2
	საქმიანობა 3	დამხმარე საქმიანობა A2 დამხმარე საქმიანობა B2
დანახარჯთა ობიექტი 2	საქმიანობა 4	დამხმარე საქმიანობა A2 დამხმარე საქმიანობა B2 დამხმარე საქმიანობა C1
დანახარჯთა ობიექტი 3	რესურსი C	ფიქსირებული
	რესურსი D	ცვლადი

ეტაპი 6. დამხმარე საქმიანობის ხარჯების განაწილება

დანახარჯთა მიკუთვნება ხდება დამხმარე საქმიანობიდან ძირითადისკენ. პირველ რიგში, დანახარჯთა კალათა იქმნება იმ დამხმარე საქმიანობებისთვის, რომლებსაც სხვა დამხმარე საქმიანობა არ სჭირდება.

დიაგრამა 2. დანახარჯთა მიკუთვნების სტრუქტურა

მას შემდეგ, რაც განისაზღვრება ბოლო დონის დამხმარე საქმიანობის მთლიანი ღირებულება, უნდა მოიძებნოს ის დანახარჯთა მატარებელი, რომლითაც აღნიშნული საქმიანობა მიეწოდება რიგით შემდგომ (დანახარჯთა ობიექტისკენ) საქმიანობას (ის შეიძლება იყოს ძირითადი ან დამხმარე).

დანახარჯთა მატარებლისა და მის ბაზაზე გამოანგარიშებული შთანთქმის განაკვეთის საშუალებით, დანახარჯები გადადის საქმიანობიდან საქმიანობაზე.

კერძოდ, დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათის მთლიანი ღირებულება გაიყოფა ამ საქმიანობის მიერ წარმოებულ მთლიანი დანახარჯთა მატარებლის რაოდენობაზე და მიიღება დანახარჯის შთანთქმის განაკვეთი.

მაგალითისთვის, დავუშვათ, რომ დანახარჯთა ობიექტი არის სამშენებლო ნებართვის გაცემა, მასთან პირველად შემხებლობაში მყოფი ძირითადი საქმიანობა გახლავთ ადგილზე შემონმშენის/აუდიტის სამუშაოს ჩატარება, ხოლო ამ საქმიანობის დამხმარე საქმიანობა კი - სატენდერო შესყიდვები.

ამ ჯაჭვში ბოლო საქმიანობაა სატენდერო შესყიდვა და დანახარჯთა კალათის მომზადება დაიწყება პირველ რიგში მისთვის. მისი დანახარჯთა კალათა პოტენციურად შეიძლება შედგებოდეს მრავალი რესურსისგან, როგორცაა: შესყიდვების დეპარტამენტის თანამშრომელთა ხელფასები, მათი სამუშაო აღჭურვილობა, სატელეფონო ხარჯი და ა.შ. მას შემდეგ, რაც განვსაზღვრავთ საქმიანობის დანახარჯთა

კალათის მთლიან ღირებულებას, უნდა შევარჩიოთ აღნიშნული საქმიანობის დანახარჯთა მატარებელი - ანუ მოვიფიქროთ ის საოპერაციო ერთეული, რომლის საშუალებითაც შესყიდვების საქმიანობით წარმოქმნილი ხარჯები გადაეცემა საქმიანობებს, რომლებსაც იგი ემსახურება. ჩვენს შემთხვევაში ეს შეიძლება იყოს კაც/საათი, ან ერთეული ტენდერი.

თუ შევჯერდებით ერთეულ ტენდერზე, პროცედურა გაგრძელდება შემდეგნაირად:

- შესყიდვების საქმიანობის მიერ წარმოქმნილი წლიური მთლიანი ხარჯების ჯამი გაიყოფა მთელი წლის განმავლობაში ჩატარებული ტენდერების რაოდენობაზე, რის შედეგადაც მივიღებთ დანახარჯის შთანთქმის განაკვეთს. შთანთქმის განაკვეთის საზომია X ლარი/ერთ ერთეულ ტენდერის პროცედურაზე;
- შთანთქმის განაკვეთის საშუალებით, შესყიდვების საქმიანობის ხარჯების პორციას შთანთქმავს აუდიტის საქმიანობა. კერძოდ, თუ წლის განმავლობაში აუდიტის სერვისის ესაჭიროება 7 ტენდერის პროცედურა, ხოლო შთანთქმის განაკვეთი ერთ ერთეულ ტენდერზე, პირობითად, 900 ლარია, მთლიანი დანახარჯი, რომელიც აუდიტის სერვისის კალათაში მოხვდება შესყიდვების მხარდაჭერი საქმიანობის შედეგად, იქნება $7 * 900 = 6300$ ლარი.

საქმიანობებისთვის მისაკუთვნებელი რესურსების - დანახარჯთა კალათების შექმნის სტრუქტურა:

სქემა 7. დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათის შექმნის სტრუქტურა

დამხმარე საქმიანობა	დანახარჯთა მატარებელი	შთანთქმის განაკვეთი	დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათა
დამხმარე საქმიანობა A1			რესურსი 1 რესურსი 2
დამხმარე საქმიანობა A2			რესურსი 2 რესურსი 3 რესურსი 4
დამხმარე საქმიანობა B1			რესურსი 3 რესურსი 1
დამხმარე საქმიანობა A2			რესურსი 4
დამხმარე საქმიანობა A2			რესურსი 1 რესურსი 3 რესურსი 5
დამხმარე საქმიანობა B2			რესურსი 1 რესურსი 5

აქვე გასათვალისწინებელია, რომ რესურსების განსაზღვრისათვის გამოიყენება საბიუჯეტო ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციის მუხლების, სულ მცირე, ოთხნიშნა კოდის დონე (იხ. წინამდებარე დოკუმენტის თავი კლასიფიკატორების შესახებ).

ამასთან, მნიშვნელოვანია, ხარჯთაღრიცხვის განმახორციელებელ ორგანიზაციას ესმოდეს, რომ საოპერაციო სპეციფიკიდან გამომდინარე, უნდა გადაწყვიტოს, რამდენად დეტალურად დაშლის ან

გამსხვილებს ძირითად და დამხმარე საქმიანობებს. მაგალითად, საინფორმაციო ტექნოლოგიების სამსახურის მიერ წარმოებული საქმიანობა შეიძლება დავამუშაოთ ორნაირად:

- დეტალიზებული ვერსიით:
 - დამხმარე საქმიანობა - ანტივირუსების დაყენება;
 - დანახარჯთა მატარებელი - მომსახურებული კომპიუტერების რაოდენობა.
- გამსხვილებული ვერსიით:
 - დამხმარე საქმიანობა - საინფორმაციო ტექნოლოგიების სამსახურის მომსახურება;
 - დანახარჯთა მატარებელი - კაც/საათი.

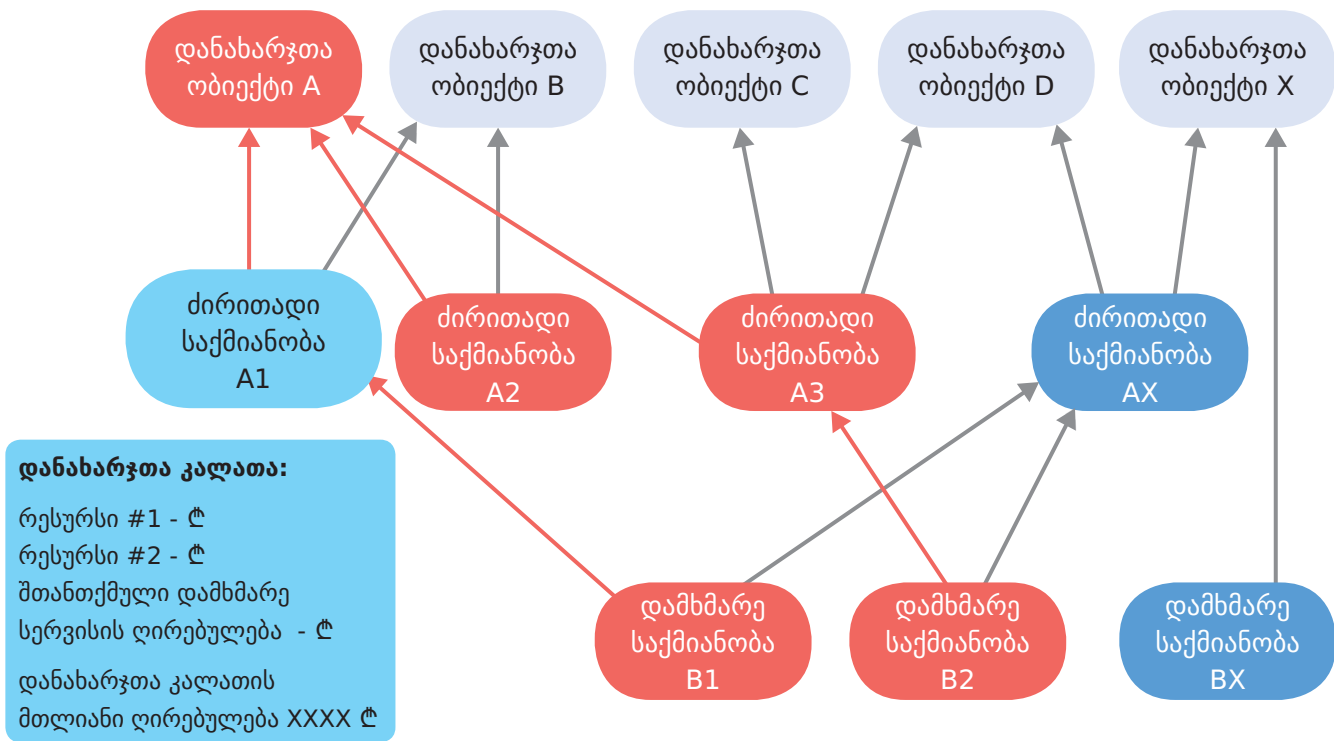
ნებისმიერი ვერსიის შერჩევის შემთხვევაში, მხარდაჭერილი საქმიანობისთვის დანახარჯი შთაინთქმება იდენტური პრინციპით.

თუ შთანთქმის განაკვეთი განისაზღვრება კომპიუტერთა რაოდენობის ბაზაზე, მხარდაჭერილი საქმიანობის დანახარჯთა კალათაში ჩაჯდება იმდენი განაკვეთის ციფრი, რამდენი კომპიუტერიც ესაჭიროება მას ოპერირებისთვის; ხოლო თუ შთანთქმის განაკვეთად შეირჩევა კაც/საათი, მხარდაჭერილი საქმიანობის დანახარჯთა კალათაში მოხვდება იმდენი განაკვეთის ციფრი, რამდენ კაც/საათსაც მოიხმარს იგი საინფორმაციო ტექნოლოგიების სამსახურისგან.

ეტაპები 7 და 8. შემდგომი რიგის დამხმარე საქმიანობებისა და ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა კალათის შექმნა

საქმიანობათა ჯაჭვში შემდგომი რიგის/დონის დამხმარე და ძირითადი საქმიანობისთვის დანახარჯთა კალათა შედგება არა მხოლოდ მისთვის საჭირო პირდაპირი რესურსების ღირებულებისგან, არამედ მისი დამხმარე საქმიანობების შთანთქმის განაკვეთით მიკუთვნებული ხარჯისგან, რომელიც მე-6 ეტაპზე უკვე გაანგარიშებულია.

დიაგრამა 3. ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა მიკუთვნების სტრუქტურა

სქემა 8. ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა კალათის შექმნის სტრუქტურა

ძირითადი საქმიანობა	დანახარჯთა მატარებელი	შთანთქმის განაკვეთი	ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა კალათა
საქმიანობა 1			დამხმარე საქმიანობა A1
			დამხმარე საქმიანობა A2
			დამხმარე საქმიანობა B1
			რესურსი A
			რესურსი B
საქმიანობა 2			დამხმარე საქმიანობა A2
			რესურსი B
საქმიანობა 3			დამხმარე საქმიანობა A2
			დამხმარე საქმიანობა B2
			რესურსი C

ეტაპი 9. დანახარჯთა ობიექტისთვის საქმიანობის შთანთქმის განაკვეთის მიკუთვნება

დანახარჯთა ობიექტის ერთეულს ძირითად საქმიანობათა შთანთქმის განაკვეთები მიეკუთვნება სათანადო პროპორციით (იმის მიხედვით, რა ოდენობის დანახარჯთა მატარებელს ითვისებს დანახარჯთა ობიექტი): მაგალითად, თუ დანახარჯთა ობიექტი ითვისებს ძირითადი საქმიანობის 10 კაც/საათს, დანახარჯთა ობიექტს უნდა მიეკუთვნოს 10 კაც/საათის შესაბამისი დანახარჯების ოდენობა (10 კაც/საათი გამრავლებული დანახარჯთა მატარებლის ერთი ერთეულის ღირებულებაზე. ამ შემთხვევაში დანახარჯთა მატარებლად აღებული იქნება კაც/საათი).

შედეგად, მივიღებთ ჩვენთვის საინტერესო დანახარჯთა ერთი ობიექტის ფიქსირებული ხარჯების ჯამურ პროპორციას.

სქემა 9. დანახარჯთა ობიექტზე საქმიანობის შთანთქმის განაკვეთის მიკუთვნების სტრუქტურა

დანახარჯთა ობიექტი	ძირითადი საქმიანობა	დანახარჯთა მატარებელი	შთანთქმის განაკვეთი	ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა კალათა	დანახარჯთა მატარებელი	შთანთქმის განაკვეთი	დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათა
დანახარჯთა ობიექტი 1	საქმიანობა 1			დამხმარე საქმიანობა A1			რესურსი 1 რესურსი 2
				დამხმარე საქმიანობა A2			რესურსი 2 რესურსი 3 რესურსი 4

სქემა 9. დანახარჯთა ობიექტზე საქმიანობის შთანთქმის განაკვეთის მიკუთვნების სტრუქტურა

დანახარჯთა ობიექტი	ძირითადი საქმიანობა	დანახარჯთა მატარებელი	შთანთქმის განაკვეთი	ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა კალათა	დანახარჯთა მატარებელი	შთანთქმის განაკვეთი	დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათა
დანახარჯთა ობიექტი 1	საქმიანობა 1			დამხმარე საქმიანობა B1			რესურსი 3 რესურსი 1
				რესურსი A	–	–	–
				რესურსი B	–	–	–
	საქმიანობა 2			დამხმარე საქმიანობა A2			რესურსი 4
				რესურსი B	–	–	–
	საქმიანობა 3			დამხმარე საქმიანობა A2			რესურსი 1 რესურსი 3 რესურსი 5
				დამხმარე საქმიანობა B2			რესურსი 1 რესურსი 5
				რესურსი C	–	–	–

ეტაპი 10. დანახარჯთა ობიექტისთვის გაუნაწილებელი ხარჯების მიკუთვნება

ხარჯების უდიდესი ნაწილის საქმიანობებისთვის მიკუთვნების მიუხედავად, იარსებებს ხარჯები, რომელთა წარმოშობის დრო/მიზეზი/მოცულობა არცერთ საქმიანობაზე არ იქნება დამოკიდებული და ვერ მოხერხდება მათი განაწილება/მიკუთვნება ვერცერთი ძირითადი ანდა დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათისთვის. ხსენებული ხარჯების დანახარჯთა ობიექტის ერთეულზე გასანაწილებლად, მათი მთლიანი ღირებულება გაიყოფა დანახარჯთა ობიექტების პროგნოზირებულ მთლიან ოდენობაზე.

შენიშვნა: ეს ეტაპი ხორციელდება მაშინ, როცა ხარჯთაღრიცხვის მიზანი და დანიშნულებაა ფასის დადგენა; ხოლო თუ ხარჯთაღრიცხვა იწარმოება საბიუჯეტო განაცხადის მოსამზადებლად, აღნიშნული ხარჯები განცალკევებულად მოითხოვება - დაგეგმილი დანახარჯთა ობიექტების რაოდენობისგან დამოუკიდებლად.

სქემა 10. დანახარჯთა ობიექტზე გაუნაწილებელი ხარჯის წილის განსაზღვრა

დამხმარე საქმიანობა	დანახარჯთა ობიექტი 1	დანახარჯთა ობიექტი 2	დანახარჯთა ობიექტი 3	სულ
გაუნაწილებელი ხარჯი 1-ის წილი	–	–	–	–

დამხმარე საქმიანობა	დანახარჯთა ობიექტი 1	დანახარჯთა ობიექტი 2	დანახარჯთა ობიექტი 3	სულ
გაუნაწილებელი ხარჯი 2-ის წილი	–	–	–	–
სულ	–	–	–	–

ეტაპი 11. დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულების განსაზღვრა

დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულება შედგება მისი ყველა ცვლადი პირდაპირი და ზედნადები ხარჯისა და ყველა ძირითადი საქმიანობის შთანთქმის განაკვეთებისგან (იმ პროპორციით, რა ოდენობის დანახარჯთა მატარებელსაც ითვისებს დანახარჯთა ობიექტი), ასევე, გაუნაწილებელი ხარჯების წილისგან.

ამისათვის, პირველ რიგში განისაზღვრება დანახარჯთა ობიექტის ცვლადი ხარჯების ჯამი (მე-5 ეტაპის დიფერენცირების შესაბამისად). იხილეთ ქვემოთ მოცემული სქემა 11.

სქემა 11. დანახარჯთა ობიექტის ცვლადი ხარჯების ჯამის განსაზღვრა

დამხმარე საქმიანობა	დანახარჯთა ობიექტი 1	დანახარჯთა ობიექტი 2	დანახარჯთა ობიექტი 3	სულ
პირდაპირი ცვლადი ხარჯი - რესურსი 1	–	–	–	–
პირდაპირი ცვლადი ხარჯი - რესურსი 2	–	–	–	–
პირდაპირი ცვლადი ზედნადები ხარჯი - რესურსი 3				
სულ	–	–	–	–

შემდგომ, პირდაპირი ცვლადი ხარჯების ჯამს დაემატება ძირითადი საქმიანობების შთანთქმის განაკვეთები, დანახარჯთა ობიექტის მიერ დანახარჯთა მატარებლების მოხმარების პროპორციულად (იხ. სქემა 12).

სქემა 12. დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულების განსაზღვრა

დამხმარე საქმიანობა	დანახარჯთა ობიექტი 1	დანახარჯთა ობიექტი 2	დანახარჯთა ობიექტი 3	სულ
პირდაპირი ცვლადი ხარჯი - რესურსი 1	–	–	–	–
პირდაპირი ცვლადი ხარჯი - რესურსი 2	–	–	–	–

ხარჯთაღრიცხვის დანიშნულება

ხარჯთაღრიცხვას შეიძლება ჰქონდეს ორი ძირითადი დანიშნულება:

- ფასწარმოქმნა** - როდესაც სერვისის ფასის დასადგენად ერთ-ერთი ფაქტორია დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულება;
- ბიუჯეტის მომზადება** - როდესაც დანახარჯთა ობიექტების დაგეგმილი რაოდენობის საწარმოებლად, სერვისების მიმწოდებელმა უნდა მოიპოვოს დაფინანსება გარე (ანაზღაურებადი სერვისი, რომლის საფასურსაც იხდის მომხმარებელი, მიუხედავად იმისა, ის ფიზიკური პირია, თუ საჯარო ან კერძო სექტორის იურიდიული პირი) და შიდა (საბიუჯეტო დაფინანსება) წყაროებიდან.

ხარჯთაღრიცხვისთვის საჭირო ინფორმაცია

დანიშნულების/მიზნის მიუხედავად, ხარჯთაღრიცხვისთვის საჭიროა შემდეგი ინფორმაცია:

- ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი სერვისების/მომსახურების ჩამონათვალი წინამდებარე სახელმძღვანელოს მიზნებისთვის განსაზღვრული სერვისის ტიპისა და დანიშნულების განმარტებით;
- ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი სერვისების ბიზნეს/საოპერაციო პროცესების (ორგანიზაციის მიერ განხორციელებული ქმედებების) რუკები;
- ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ სერვისების წარმოებისა და ორგანიზაციის საქმიანობისთვის განეული ხარჯების ჩამონათვალი და ოდენობა, ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკატორისა და წინამდებარე სახელმძღვანელო დოკუმენტით განსაზღვრული კლასიფიკატორის შესაბამისად.

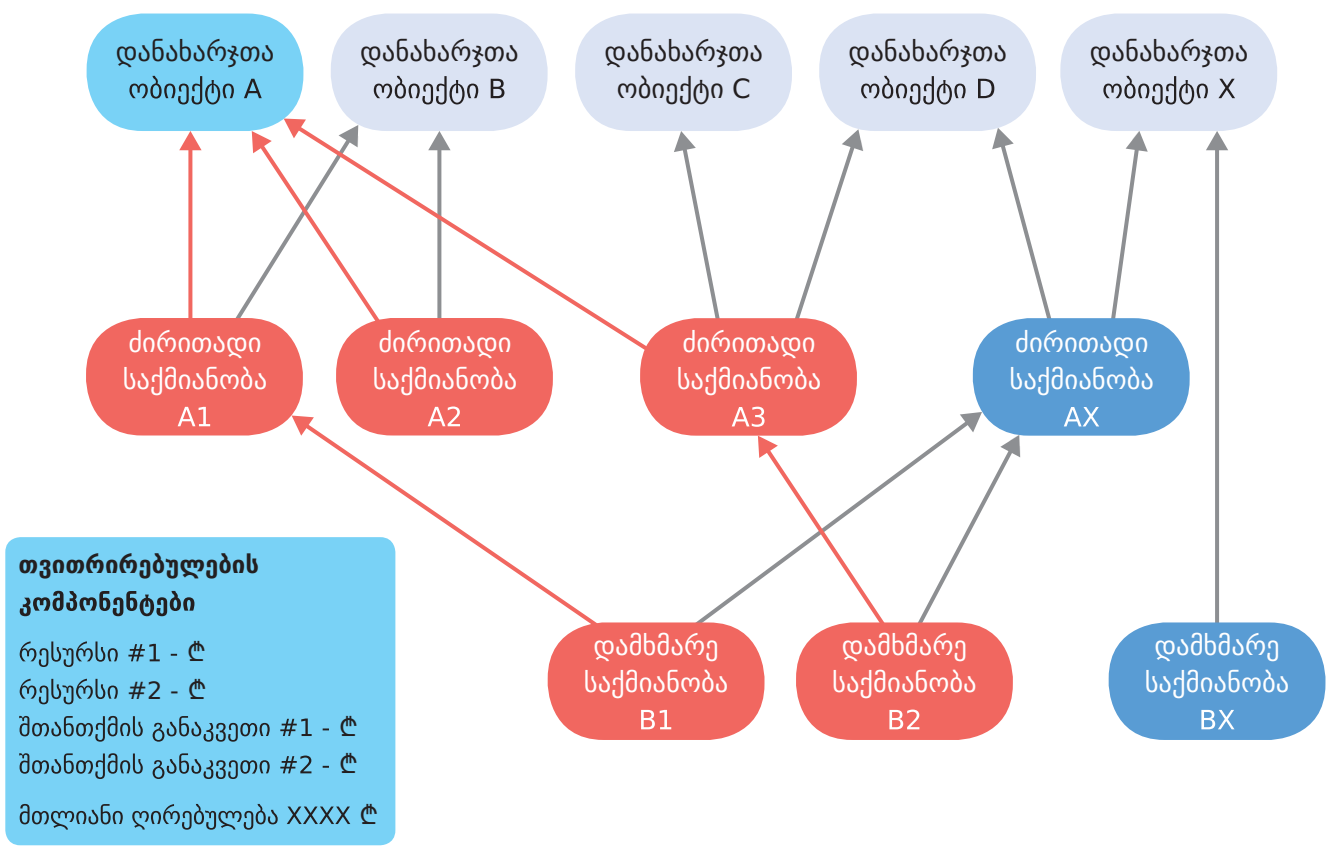
ხარჯთაღრიცხვის გამოყენება

დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულების გაანგარიშების უმთავრესი მიზანია, მისი წარმოების პროცესი უზრუნველყოფილი იყოს სათანადო ფინანსური რესურსით, იქნება ეს დაფინანსების გარე წყარო (ანაზღაურებადი სერვისი/საკუთარი სახსრები), თუ შიდა (საბიუჯეტო დაფინანსება). როცა დანახარჯთა ობიექტის წარმოება ფინანსდება გარე რესურსით, მნიშვნელოვანია, დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულება მონაწილეობდეს სერვისის ფასის გაანგარიშებაში; ხოლო თუ დანახარჯთა ობიექტი ფინანსდება საბიუჯეტო სახსრებით, მნიშვნელოვანია, დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულება მონაწილეობდეს საბიუჯეტო განაცხადის შედგენის პროცესში.

დანახარჯთა უდიდესი ნაწილისთვის, ხარჯების ქცევაზე ვრცელდება ზემოთ განმარტებული ხარჯთაღრიცხვის პროცედურა. პროცესი იდენტურია იმის მიუხედავად, ხარჯთაღრიცხვა ფასწარმოქმნის მიზნით ხორციელდება, თუ საბიუჯეტო განაცხადის მოსამზადებლად. თუმცა, არსებობს ხარჯების 4 კატეგორია, რომელთა ქცევაც იცვლება ხარჯთაღრიცხვის წარმოების დანიშნულებასთან ერთად:

დამხმარე საქმიანობა	დანახარჯთა ობიექტი 1	დანახარჯთა ობიექტი 2	დანახარჯთა ობიექტი 3	სულ
პირდაპირი ცვლადი ზედნადები ხარჯი - რესურსი 3				
სულ ცვლადი ხარჯი	-	-	-	-
შთანთქმის განაკვეთი 1	-	-	-	-
შთანთქმის განაკვეთი 2	-	-	-	-
გაუნაწილებელი ხარჯი 1-ის წილი	-	-	-	-
სულ	-	-	-	-

დიაგრამა 4. ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა მიკუთვნების სტრუქტურა

- წინარე მოსამზადებელი სამუშაოების ხარჯები;
- კაპიტალური ხარჯები;
- გაუნაწილებელი ხარჯები;
- სხვა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ უსასყიდლოდ მონოდებული პირდაპირი სერვისი/მომსახურება.

წინარე მოსამზადებელი სამუშაოების ხარჯები

წინარე მოსამზადებელ სამუშაოებს მიეკუთვნება იმ საანგარიშო პერიოდში გაწეული ხარჯები, რომელშიც დანახარჯთა ობიექტი ჯერ არ წარმოებულია.

ბიუჯეტის განაცხადის მოსამზადებლად, წინარე მოსამზადებელი სამუშაოების ხარჯები არ განაწილდება არცერთ უკვე არსებულ დანახარჯთა ობიექტზე და მისი ჯამური ღირებულების მოთხოვნა ხორციელდება ხარჯთაღრიცხვისგან დამოუკიდებლად;

ფასწარმოქმნის მიზნებისთვის, აღნიშნულ ხარჯებს მიენიჭება წინასწარი კაპიტალური ინვესტიციის კვალიფიკაცია და დანახარჯთა ობიექტის წარმოშობისას და შემდგომ, ცვეთის შესაბამისი განაკვეთის მოცულობით, პირდაპირ გადანაწილდება დანახარჯთა ობიექტის დაგეგმილ რაოდენობაზე.

კაპიტალური დანახარჯები

კაპიტალურია ხარჯები, რომლებიც გაწეულია დანახარჯთა ობიექტის შესაქმნლად საჭირო გრძელვადიანი აქტივების შესაძენად ან გასაუმჯობესებლად.

ბიუჯეტის განაცხადის მოსამზადებლად, კაპიტალური ხარჯები პირდაპირ და სრულად მიეკუთვნება იმ საქმიანობის დანახარჯთა კალათას, რომელშიც უშუალოდ არის ჩართული შეძენილი ან გაუმჯობესებული აქტივი.

ფასწარმოქმნის მიზნებისთვის, კაპიტალური ხარჯი, ცვეთის განაკვეთის ოდენობით, პირდაპირ მიეკუთვნება იმ საქმიანობის დანახარჯთა კალათას, რომელშიც უშუალოდ არის ჩართული შეძენილი ან გაუმჯობესებული აქტივი.

გაუნაწილებელი ხარჯები

ეს არის ხარჯები, რომელთა წარმოშობის დრო/მიზეზი/მოცულობა არცერთ საქმიანობაზე არ არის დამოკიდებული და ვერ ხერხდება მათი განაწილება/მიკუთვნება ვერცერთი ძირითადი ან დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათისთვის.

გაუნაწილებელი ხარჯები პირდაპირ განაწილდება დანახარჯთა ობიექტის პროგნოზირებულ რაოდენობაზე (დანახარჯთა ობიექტის ერთ ერთეულზე), თუ ხარჯთაღრიცხვა ინარმოება ფასის დადგენის მიზნით/დანიშნულებით.

თუ ხარჯთაღრიცხვა ხორციელდება საბიუჯეტო განაცხადის მოსამზადებლად, გაუნაწილებელი ხარჯები მოითხოვება განცალკევებულად - დაგეგმილი დანახარჯთა ობიექტების რაოდენობისგან დამოუკიდებლად.

უსასყიდლოდ მონოდებული პირდაპირი სერვისი/მომსახურება

სხვა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ **უსასყიდლოდ მონოდებული პირდაპირი სერვისი** არის მომსახურება, რომელთან მიმართებითაც არსებობს პოლიტიკური გადაწყვეტილება, რომ მისი მიმღები ადმინისტრაციული ორგანო გაწეულ მომსახურებაში არ გადაიხდის შესაბამის საფასურს.

საბიუჯეტო განაცხადის მოსამზადებლად ხარჯთაღრიცხვისას, აღნიშნული სერვისის ხარჯის ოდენობა ნებისმიერ დანახარჯთა კალათაში 0 (ნულის) ტოლი იქნება;

შენიშვნა: თუ ამას შევხედავთ სერვისის/მომსახურების მწარმოებლის მხრიდან, გამომდინარე იქიდან, რომ ზემოხსენებული მომხმარებელი აღნიშნულ სერვისში საფასურს არ გადაიხდის, მწარმოებლისთვის გარედან (საკუთარი სახსრებით) მიღებული შემოსავალი ნულის ტოლი იქნება. სერვისის წარმოებისთვის საჭირო ფინანსური რესურსის უზრუნველსაყოფად, მისი მთლიანი მოცულობა მოითხოვება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან - სერვისის მწარმოებლის საბიუჯეტო განაცხადში.

ფასწარმოქმნის მიზნით ხარჯთაღრიცხვისას, უსასყიდლოდ მონოდებული სერვისის ფასი შესაბამის დანახარჯთა კალათაში უნდა მოხვდეს იმ ღირებულებით, რომელიც, სულ მცირე, სერვისის თვითღირებულების ტოლია (მის თვითღირებულებას განსაზღვრავს მომსახურების მწარმოებელი). აღნიშნული ხარჯის ნულოვანი ღირებულებით მიკუთვნება შეიცავს რისკს, რომ სერვისის უსასყიდლოდ მონოდებელთან აღნიშნული სერვისის წარმოებისთვის საჭირო დანახარჯები დაფინანსდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ხოლო სერვისის საბოლოო გამყიდველთან ამ ხარჯების ღირებულების გარე შემოსავლების (საკუთარი სახსრები) ფორმით უკან დაბრუნება შეუძლებელი იქნება.

ხარჯების კლასიფიკაცია

ხარჯების კლასიფიკაციისთვის მრავალი მეთოდი არსებობს და მისი გამოყენება დამოკიდებულია ხარჯთაღრიცხვის ანალიზის მიზნებზე, ვინაიდან თითოეული მათგანის შემვეობით მიღებული ინფორმაცია სასარგებლოა სხვადასხვა ტიპის გამოწვევის შესაფასებლად გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. ყველაზე გავრცელებულია ხარჯების დაყოფა პროგრამის განსახორციელებლად ან პროდუქტის/სერვისის საწარმოებლად გამოყენებული რესურსების მიხედვით.

წინამდებარე სახელმძღვანელო დოკუმენტის მიზნებისთვის გამოიყენება ხარჯების შემდეგი კლასიფიკაცია:

- ნედლეულის ხარჯები - პირდაპირ მისაკუთვნებელი მასალების ხარჯი (სახარჯი მასალები, მარაგები, საოფისე მასალები);
- დაქირავებული შრომის ხარჯები (ხელფასები, დანამატები);
- მომსახურების ხარჯები (მაგ.: კომუნიკაციის ხარჯები, კომუნალური მომსახურება, იჯარა და ა.შ.);
- კაპიტალური დანახარჯები (შენობა, მიწა, აღჭურვილობა, პროგრამული უზრუნველყოფის შეძენის ხარჯები და ა.შ.);
- გაუნაწილებელი ხარჯები (ჯილდოები, ბონუსები, გრანტების ანდა კაპიტალის გამოყენების პროცენტის ხარჯები, თუ კაპიტალი კონკრეტული მიზნით არ არის მოზიდული);
- ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი (დახმარებები, გრანტები, ანდა მსგავსი ფულადი ნაკადები, როცა მომხმარებელს სერვისის ნაწილად ფული მიენოდება).

ხარჯთაღრიცხვისას, წინამდებარე კლასიფიკატორი გამოიყენება უფრო დეტალური და სპეციფიკური ხარჯების სტრუქტურირების მიზნით.

ხარჯთაღრიცხვისთვის ხარჯების წინამდებარე კლასიფიკაციის მიხედვით დაჯგუფებული ხარჯების გადატანა შესაძლებელია საბიუჯეტო კლასიფიკაციის (2019 წლის 5 აპრილის #99 ბრძანება) ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციით განსაზღვრული ხუთნიშნა კოდის მიხედვით (აუცილებლად, სადაც ეს შესაძლებელია; ან, სულ მცირე, ოთხნიშნა ან სამნიშნა კოდით). ხარჯთაღრიცხვის მიზნებისთვის, ხარჯების კლასიფიცირება რეკომენდებულია მხოლოდ საბიუჯეტო კლასიფიკაციის ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციით განსაზღვრული ხუთნიშნა კოდით, რადგან ოთხნიშნა კოდში მოქცეული ხარჯების ჯგუფის სხვადასხვა ხარჯი შესაძლებელია სხვადასხვაგვარად კვალიფიცირდებოდეს ამ მიზნებისთვის (ოთხნიშნა კოდი დასაშვებია, თუ მას არ აქვს შემადგენელი ხუთნიშნა კოდი). მაგალითად, ოთხნიშნა კატეგორია 2111, ხელფასები ფულადი ფორმით, ავტომატურად ვერ კლასიფიცირდება, როგორც დაქირავებული შრომის ხარჯები, რადგან მისი ერთ-ერთი შემადგენელი 21111 - თანამდებობრივი სარგო - დაქირავებული შრომის ხარჯის კლასიფიკაციას მიეკუთვნება, თუმცა მისი მეორე შემადგენელი 21113 - ჯილდო/პრემია - კლასიფიცირდება, როგორც გაუნაწილებელი ხარჯები.

ქვემოთ წარმოდგენილია საბიუჯეტო ხარჯების ეკონომიკური კლასიფიკაციით განსაზღვრული ხარჯების ხარჯთაღრიცხვის მიზნებისათვის კლასიფიცირების რეკომენდებული სტრუქტურა.

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი							დასახელება	კომენტარი
	2							ხარჯები	
	2	1						შრომის ანაზღაურება	
	2	1	1					ხელფასები	
	2	1	1	1				ხელფასები ფულადი ფორმით	
დაქირავებული შრომის ხარჯები	2	1	1	1	1			თანამდებობრივი სარგო	
დაქირავებული შრომის ხარჯები	2	1	1	1	2			წოდებრივი სარგო	
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	1	1	1	3			ჯილდო/პრემია	დაქირავებული შრომის ხარჯები, თუ დაკავშირებულია სერვისის გაყიდვების მოცულობასთან
დაქირავებული შრომის ხარჯები	2	1	1	1	4			დანამატი	
მომსახურების ხარჯები	2	1	1	1	5			ჰონორარი	ან, დანიშნულების/ მიზნის მიხედვით, შესაძლებელია კვალიფიცირდეს, როგორც გაუნაწილებელი ხარჯები, ან დაქირავებული შრომის ხარჯები

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი							დასახელება	კომენტარი
მომსახურების ხარჯები	2	1	1	1	6			კომპენსაცია	ან, დანიშნულების მიხედვით, შესაძლებელია კვალიფიცირდეს, როგორც გაუნაწილებელი ხარჯები, ან დაქირავებული შრომის ხარჯები
დაქირავებული შრომის ხარჯები	2	1	1	2				ხელფასები სასაქონლო ფორმით	
	2	1	2					სოციალური შენატანები	
	2	1	1	2				ფაქტიური სოციალური შენატანები	საბაზისო ელემენტის (მაგ.: ხელფასების ფულადი ფორმით-ის კომპონენტის) კლასიფიკაციის მიხედვით
	2	1	2	2				დარიცხული სოციალური შენატანები	საბაზისო ელემენტის (მაგ.: ხელფასების ფულადი ფორმით-ის კომპონენტის) კლასიფიკაციის მიხედვით
	2	2						საქონელი და მომსახურება	
დაქირავებული შრომის ხარჯები	2	2	1					შრომითი ხელშეკრულებით დასაქმებულ პირთა ანაზღაურება	
	2	2	2					მივლინება	
მომსახურების ხარჯები	2	2	2	1				მივლინება ქვეყნის შიგნით	
მომსახურების ხარჯები	2	2	2	2				მივლინება ქვეყნის გარეთ	
	2	2	3					ოფისის ხარჯები	
ნედლეულის ხარჯები	2	2	3	1				საკანცელარიო, სანერ-სახაზავი ქაღალდის, საბუღალტრო ბლანკების, ბიულეტენების, საკანცელარიო წიგნებისა და სხვა მსგავსი მასალების შეძენა	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	2				კომპიუტერული პროგრამების შეძენისა და განახლების ხარჯი	წლიური გამოყენების ლიცენზიების გარდა, რაც კლასიფიცირდება, როგორც მომსახურების ხარჯი

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი						დასახელება	კომენტარი
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	3			ნორმატიული აქტების, საცნობარო და სპეციალური ლიტერატურის, ჟურნალ-გაზეთების შეძენა და ყველა სახის საგამომცემლო-სასტამბო (არაძირითადი საქმიანობის) ხარჯი	
	2	2	3	4			მცირეფასიანი საოფისე ტექნიკის შეძენა და დამონტაჟების/დემონტაჟის ხარჯი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	1		ტელევიზორი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	2		მაცივარი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	3		კომპიუტერული ტექნიკა	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	4		ასლის გადამღები	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	5		კარტრიჯების შეძენა და დატუმბვა	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	6		ფოტო/ვიდეო/აუდიო აპარატურა	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	7		მობილური ტელეფონი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	8		ტელეფონის, ფაქსის აპარატი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	9		მუსიკალური ინსტრუმენტი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	10		გამათბობელი და გამაგრილებელი ტექნიკა	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	4	11		სხვა მცირეფასიანი საოფისე ტექნიკის შეძენისა და დამონტაჟების/დემონტაჟის ხარჯი	
	2	2	3	5			საოფისე ინვენტარის შეძენისა და დამონტაჟების ხარჯი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	5	1		საოფისე ავეჯი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	5	2		რბილი ავეჯი	
კაპიტალური დანახარჯები	2	2	3	5	3		სხვა საოფისე მცირე-ფასიანი ინვენტარის შეძენისა და დამონტაჟების ხარჯი	
ნედლეულის ხარჯები	2	2	3	6			ოფისისთვის საჭირო საგნებისა და მასალების ხარჯი	

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი						დასახელება	კომენტარი
ნედლეულის ხარჯები	2	2	3	7			რეცხვის, ქიმშმენდისა და სანიტარიული საგნების ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	8			შენობა-ნაგებობებისა და მათი მიმდებარე ტერიტორიების მიმდინარე რემონტის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	9			საოფისე ტექნიკის, ინვენტარის, მანქანა-დანადგარების მოვლა-შენახვის, ექსპლუატაციისა და მიმდინარე რემონტის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	10			კავშირგაბმულობის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	11			საფოსტო მომსახურების ხარჯი	
	2	2	3	12			კომუნალური ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	12	1		ელექტროენერგიის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	12	2		წყლის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	12	3		ბუნებრივი და თხევადი აირის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	12	4		კანალიზაციისა და ასინილიზაციის ხარჯი	
ნედლეულის ხარჯები	2	2	3	12	5		გათბობისა და გათბობის მიზნით სხვა საწვავისა და ნედლეულის, ასევე გენერატორის საწვავის შეძენის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	3	12	6		შენობა-ნაგებობებისა და მათი მიმდებარე ტერიტორიების მოვლა/დასუფთავების ხარჯი	
დაქირავებული შრომის ხარჯები	2	2	3	12	7		სამსახურებრივ მოვალეობასთან დაკავშირებული ბინით სარგებლობის კომუნალური ხარჯი	
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	2	3	13			სამსახურებრივი ცხოველების მოვლა-შენახვისა და აღკაზმულობის ხარჯი	გარდა იმ შემთხვევისა, როცა აღნიშნული ცხოველი სერვისის მიწოდების უშუალო ნაწილია (მომსახურების ხარჯები)

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი							დასახელება	კომენტარი
	2	2	3	14				ოფისის ხარჯი, რომელიც არ არის კლასიფიცირებული	დანახარჯთა ობიექტთან მიმართების მიხედვით
	2	2	4					წარმომადგენლობითი ხარჯები	დანახარჯთა ობიექტთან მიმართების მიხედვით
მომსახურების ხარჯები ან ნედლეულის ხარჯი	2	2	5					კვების ხარჯები	
	2	2	6					სამედიცინო ხარჯები	ნედლეულის ან მომსახურების ხარჯები, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ის არ აკმაყოფილებს კაპიტალური დანახარჯის განმარტებას (მაგ.: როგორიცაა სამედიცინო აპარატურა)
ნედლეულის ხარჯები	2	2	7					რბილი ინვენტარისა და უნიფორმის შეძენის, ასევე, პირადი ჰიგიენის ხარჯები	
	2	2	8					ტრანსპორტისა და ტექნიკის ექსპლუატაციისა და მოვლა-შენახვის ხარჯები	
ნედლეულის ხარჯები	2	2	8	1				სანვავ/საპოხი მასალების შეძენის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	8	2				მიმდინარე რემონტის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	8	3				ექსპლუატაციის, მოვლა-შენახვისა და სათანადო-რიგო ნაწილების შეძენის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	8	4				ტრანსპორტის დაქირავების (გადაზიდვა-გადაყვანის) ხარჯი	
ნედლეულის ხარჯები	2	2	8	5				მცირეფასიანი ინსტრუმენტებისა და ხელსაწყოების შეძენა-შენახვის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	8	6				ტრანსპორტისა და ტექნიკის ექსპლუატაციის, ასევე, მოვლა-შენახვის არაკლასიფიცირებული ხარჯები	

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი							დასახელება	კომენტარი
	2	2	9					სამხედრო ტექნიკისა და ტყვია-წამლის შეძენის ხარჯები	
	2	2	10					სხვა დანარჩენი საქონელი და მომსახურება	
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	2	10	1				ბანკის მომსახურების ხარჯი	
	2	2	10	2				დიპლომატიური დანესებულებების შენახვისა და ატაშატის ხარჯები	დანახარჯთა ობიექტთან მიმართების მიხედვით
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	3				ექსპერტიზისა და შემოწმებების ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	4				კადრების მომზადება-გადამზადების, კვალიფიკაციის ამაღლებისა და სტაჟირების ხარჯები	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	5				რეკლამის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	6				სესიების, კონფერენციების, ყრილობების, სემინარებისა და სხვა სამუშაო შეხვედრების ორგანიზების ხარჯები	დანახარჯთა ობიექტთან მიმართებით, შესაძლებელია იყოს გაუნაწილებელი ხარჯები
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	7				საკონსულტაციო, სანოტარო, თარჯიმნისა და თარგმნის მომსახურებათა ხარჯები	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	8				აუდიტორული მომსახურების ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	9				საარქივო მომსახურების ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	10				შენობა-ნაგებობათა დაცვის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	11				ბინის ქირა	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	12				კულტურული, სპორტული, საგანმანათლებლო და საგამოფენო ღონისძიებების ხარჯები	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	13				მაუწყებლობის ხარჯები	
მომსახურების ხარჯები	2	2	10	14				სხვა დანარჩენი საქონელი და მომსახურებაზე გაწეული ხარჯები	
	2	3						ძირითადი კაპიტალის მოხმარება*	

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი							დასახელება	კომენტარი
	2	4						პროცენტი	
	2	4	1					საგარეო ვალდებულებებზე	
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	4	1	1				ორმხრივ კრედიტორებზე	გარდა მიზნობრივი კრედიტისა
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	4	1	2				მრავალმხრივ კრედიტორებზე	გარდა მიზნობრივი კრედიტისა
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	4	1	3				კომერციულ ორგანიზაციებზე	გარდა მიზნობრივი კრედიტისა
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	4	1	4				სხვა საგარეო ვალდებულებებზე	გარდა მიზნობრივი კრედიტისა
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	4	2					საშინაო ერთეულებზე, გარდა სახელმწიფო ერთეულებისა	გარდა მიზნობრივი კრედიტისა
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	4	3					სახელმწიფო ერთეულ ბიდან აღებულ საშინაო ვალდებულებებზე	გარდა მიზნობრივი კრედიტისა
	2	5						სუბსიდიები	
	2	5	1					სახელმწიფო საწარმოებს	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის შემადგენელი ნაწილი	2	5	1	1				სახელმწიფო არაფინანსური საწარმოები	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	5	1	2				სახელმწიფო ფინანსური საწარმოები	
	2	5	2					კერძო საწარმოებს	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	5	2	1				კერძო არაფინანსური საწარმოები	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	5	2	2				კერძო ფინანსური საწარმოები	
	2	5	3					სხვა სექტორებს	
	2	6						გრანტები	
	2	6	1					გრანტები უცხო სახელმწიფოთა მთავრობებს	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	6	1	1				მიმდინარე	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	6	1	2				კაპიტალური	
	2	6	2					გრანტები საერთაშორისო ორგანიზაციებს	

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი							დასახელება	კომენტარი
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	6	2	1				მიმდინარე	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	6	2	2				კაპიტალური	
	2	6	3					გრანტები სხვა დონის სახელმწიფო ერთეულებს	
	2	6	3	1				მიმდინარე	
	2	6	3	1	1			გრანტები ცენტრალურ ბიუჯეტს	
	2	6	3	1	1	1		გრანტები სახელმწიფო ბიუჯეტს	
	2	6	3	1	1	2		გრანტები ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ(ებ)-ს/ა(ა)იპ(ებ)-ს	
	2	6	3	1	2			გრანტები ავტონომიური რესპუბლიკის ერთიან ბიუჯეტს	
	2	6	3	1	2	1		გრანტები ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკურ ბიუჯეტს	
	2	6	3	1	2	1	1	სპეციალური ტრანსფერი	
	2	6	3	1	2	1	2	სხვა	
	2	6	3	1	2	2		გრანტები ავტონომიური რესპუბლიკის სსიპ(ებ)-ს/ა(ა)იპ(ბ)-ს	
	2	6	3	1	3			გრანტები ერთიან მუნიციპალურ ბიუჯეტს	
	2	6	3	1	3	1		გრანტები თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტს	
	2	6	3	1	3	1	1	გათანაბრებითი ტრანსფერი	
	2	6	3	1	3	1	2	მიზნობრივი ტრანსფერი	
	2	6	3	1	3	1	3	სპეციალური ტრანსფერი	
	2	6	3	1	3	1	4	სხვა	
	2	6	3	1	3	2		გრანტები თვითმმართველი ერთეულის სსიპ(ებ)-ს/ა(ა)იპ(ბ)-ს	
	2	6	3	2				კაპიტალური	
	2	6	3	2	1			გრანტები ცენტრალურ ბიუჯეტს	
	2	6	3	2	1	1		გრანტები სახელმწიფო ბიუჯეტს	

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი							დასახელება	კომენტარი
	2	6	3	2	1	2		გრანტები ცენტრალური ბიუჯეტის სსიპ(ებ)-ს/ა(ა) იპ(ებ)-ს	
	2	6	3	2	2			გრანტები ავტონომიური რესპუბლიკის ერთიან ბიუჯეტს	
	2	6	3	2	2	1		გრანტები ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბ-ლიკურ ბიუჯეტს	
	2	6	3	2	2	1	1	სპეციალური ტრანსფერი	
	2	6	3	2	2	1	2	კაპიტალური ტრანსფერი	
	2	6	3	2	2	1	3	სხვა	
	2	6	3	2	2	2		გრანტები ავტონომიური რესპუბლიკის სსიპ(ებ)-ს/ა(ა)იპ(ბ)-ს	
	2	6	3	2	3			გრანტები ერთიან მუნიციპალურ ბიუჯეტს	
	2	6	3	2	3	1		გრანტები თვითმმართველი ერთეულის ბიუჯეტს	
	2	6	3	2	3	1	1	კაპიტალური ტრანსფერი	
	2	6	3	2	3	1	2	კაპიტალური ტრანსფერი	
	2	6	3	2	3	1	3	სხვა	
	2	6	3	2	3	2		გრანტები თვითმმართველი ერთეულის სსიპ(ებ)-ს/ა(ა) იპ(ბ)-ს	
	2	7						სოციალური უზრუნველყოფა	
	2	7	1					სოციალური დაზღვევა	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის შემადგენელი ნაწილი	2	7	1	1				ფულადი ფორმით	
	2	7	1	2				სასაქონლო ფორმით	
ნედლეულის ხარჯები	2	7	2					სოციალური დახმარება	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის შემადგენელი ნაწილი	2	7	2	1				ფულადი ფორმით	
ნედლეულის ხარჯები	2	7	2	2				სასაქონლო ფორმით	
	2	7	3					დამქირავებლის მიერ განეული სოციალური დახმარება	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის შემადგენელი ნაწილი	2	7	3	1				ფულადი ფორმით	

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი							დასახელება	კომენტარი
ნედლეულის ხარჯები	2	7	3	2				სასაქონლო ფორმით	
	2	8						სხვა ხარჯები	
	2	8	1					ქონებასთან დაკავშირებული ხარჯები, გარდა პროცენტისა	
	2	8	1	1				დივიდენდები	
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	8	1	1	1			არარეზიდენტებს	
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	8	1	1	2			რეზიდენტებს	
	2	8	1	2				კვაზი კორპორაციების მიერ გადახდილი მოგება	
კაპიტალური დანახარჯები	2	8	1	3				ინვესტირებულ საკუთრებაზე გადახდილი სარგებელი	
მომსახურების ხარჯები	2	8	1	4				რენტა	დანახარჯთა ობიექტთან მიმართებით
კაპიტალური დანახარჯები	2	8	1	5				ხარჯები რეინვესტირებულ პირდაპირ უცხოურ ინვესტიციებზე	
	2	8	2					ტრანსფერები, რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	
	2	8	2	1				მიმდინარე ტრანსფერები, რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	8	2	1	1			სასამართლოებისა და სხვა კვაზი სასამართლო ორგანოების გადაწყვეტილებით დაკისრებული სააღსრულებო ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	8	2	1	2			შენობა-ნაგებობის დაზღვევის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	8	2	1	3			დანადგარების დაზღვევის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	8	2	1	4			სატრანსპორტო საშუალებათა დაზღვევის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	8	2	1	5			პერსონალის დაზღვევის ხარჯი	
მომსახურების ხარჯები	2	8	2	1	6			დაზღვევის სხვა ხარჯები	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	2	1	7			მოსწავლეთა ვაუჩერების ხარჯი	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	2	1	8			სახელმწიფო სასწავლო გრანტების ხარჯი	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	2	1	9			სახელმწიფო სასწავლო სტიპენდიების ხარჯი	

ხარჯთაღრიცხვის კლასიფიკაცია	კოდი						დასახელება	კომენტარი
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	2	1	10		პრემიუმების სახელობის გრანტების ხარჯი	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	2	1	11		პრემიუმების სახელობის სტიპენდიების ხარჯი	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	2	1	12		პრემიუმების სახელობის სამეცნიერო გრანტების ხარჯი	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	2	1	13		სხვა სახელობის სტიპენდიებისა და გრანტების ხარჯი	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	2	1	14		სტიქიური უბედურებების შედეგად მიყენებული ზიანის ხარჯი	ან სხვა სახის ხარჯი, თუკი დანახარჯთა ობიექტი მხოლოდ ფულისგან არ შედგება
გაუნაწილებელი ხარჯები	2	8	2	1	15		გადასახადები (სამშენ-საშენო და საქონლის ღირებულებაში აღრიცხული დღ-ის გარდა)	
მომსახურების ხარჯები	2	8	2	1	16		მოსაკრებლები	
მომსახურების ხარჯები	2	8	2	1	17		საკომისიოები	
	2	8	2	1	18		სხვა დანარჩენი მიმდინარე ტრანსფერები, რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	დანახარჯთა ობიექტთან მიმართების მიხედვით
	2	8	2	2			კაპიტალური ტრანსფერები, რომლებიც სხვაგან არ არის კლასიფიცირებული	
	2	8	3				დაზღვევის (სიცოცხლის დაზღვევის გარდა) და სტანდარტული გარანტიის სქემით გადასახდელი პრემიები, გადახდები და მოთხოვნები	
	2	8	3	1			სადაზღვევო პრემიები, ჩარიცხვები და მოთხოვნები	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	3	1	1		სადაზღვევო პრემიები	
ფული, როგორც დანახარჯთა ობიექტის ნაწილი	2	8	3	1	2		სტანდარტული გარანტიის სქემის გადახდები	
	2	8	3	1	3		მიმდინარე მოთხოვნები	
	2	8	3	2			კაპიტალური მოთხოვნები	

ხარჯთაღრიცხვა და საბიუჯეტო განაცხადის მომზადების კავშირი (სარეკომენდაციო ნაწილი)

დანახარჯთა თვითღირებულების საანგარიშგებო პერიოდისთვის (რომლისთვისაც მზადდება განაცხადი) პროგრამის ბიუჯეტისა ან საშუალოვადიანი გეგმის მომზადებისას, ხარჯთაღრიცხვის გამოყენების შემთხვევაში უნდა გადაიდგას შემდეგი ნაბიჯები:

- სერვისების მიწოდების რაოდენობის პროგნოზირება საანგარიშგებო პერიოდისთვის;
- პროგნოზირებული მიწოდების რაოდენობის მიხედვით, დანახარჯთა ობიექტების მთლიანი რაოდენობის განსაზღვრა;
- თითოეული დანახარჯთა ობიექტის გამრავლება ხარჯთაღრიცხვის მეთოდით გაანგარიშებულ თვითღირებულებაზე - დანახარჯთა ობიექტების წარმოების ჯამური ღირებულების (ბიუჯეტი) განსაზღვრა. აღნიშნული ადგენს საანგარიშგებო პერიოდის დანახარჯთა ობიექტებზე საბიუჯეტო განაცხადით გათვალისწინებული კონკრეტული ხარჯის მოცულობას მარაგით კორექტირებამდე.
- მარაგების კორექტირება - საანგარიშგებო პერიოდის ბიუჯეტის განაცხადის მოცულობას უნდა გამოაკლდეს საანგარიშგებო პერიოდში გამოსაყენებელი ნედლეულის არსებული მარაგის ღირებულება და დაემატოს იმ მარაგის ღირებულება, რომელსაც მიმდინარე საანგარიშგებო პერიოდში იძენენ მომდევნო საანგარიშგებო პერიოდის დანახარჯთა ობიექტებისთვის. შედეგად, მიიღება საანგარიშგებო პერიოდის დანახარჯთა ობიექტებზე საბიუჯეტო განაცხადით გათვალისწინებული კონკრეტული ხარჯის მოცულობა.
- დანახარჯთა ობიექტების წარმოების ჯამურ ღირებულებას ემატება:
 - კაპიტალური დანახარჯები;
 - წინარე მოსამზადებელი სამუშაოების ხარჯები;
 - გაუნაწილებელი ხარჯები.

შედეგად, მიიღება საანგარიშგებო პერიოდის საბოლოო ბიუჯეტის მოცულობა.

შესაძლებელია, აღნიშნული ხარჯთაღრიცხვები გამოყენებული იყოს საანგარიშგებო პერიოდის ბიუჯეტის ან საშუალოვადიანი ბიუჯეტის შესაბამისი ფორმით მომზადებისას და, პრიორიტეტების, პროგრამებისა და ქვეპროგრამების მიხედვით, ბიუჯეტი მომზადდეს შემდეგი დოკუმენტების შესაბამისად:

- საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2011 წლის 8 ივლისის #385 ბრძანება „პროგრამული ბიუჯეტის შედგენის მეთოდოლოგიის დამტკიცების თაობაზე“;
- საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2019 წლის 5 აპრილის #99 ბრძანება „საბიუჯეტო კლასიფიკაციის დამტკიცების თაობაზე“.

დანართი: მეთოდის გამოყენების პრაქტიკული მაგალითი

ABC მეთოდისთვის განხილულია სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს სერვისების პიპო-
ტეტური მაგალითები, შესაბამისი დაშვებებით.

1. სერვისების იდენტიფიცირება

სერვისი 1: eAuction.ge ვებსაიტის მომსახურება

შენიშვნა: სერვისად შეიძლება ასევე განხილული იყოს:
1. eAuction.ge ვებსაიტის აუქციონის მომსახურების განწევა; და
2. სარეკლამო სივრცის მართვა.
აღნიშნული ორგანიზაციის გადაწყვეტილებათ.

2. დანახარჯთა ობიექტების იდენტიფიცირება

დანახარჯთა ობიექტი: eAuction.ge ვებსაიტის ერთეული განაცხადის მომსახურება

დანახარჯთა ობიექტი	მომხმარებლისთვის მისაწოდებელი პირდაპირი/ არაპირდაპირი სერვისი	სამიზნე მომხმარებელი
eAuction.ge ვებსაიტის ერთეული განაცხადის მომსახურება	eAuction.ge ვებსაიტის მომსახურება	ფიზიკური პირები, იურიდიული პირები, სხვა სსპი(ები)

შენიშვნა: თუ სერვისებად წარმოდგენილი იქნება:
1. eAuction.ge ვებსაიტით აუქციონის მომსახურების განწევა; და
2. სარეკლამო სივრცის მართვა;
დანახარჯთა ობიექტი განისაზღვრება შემდეგი 2 ფაქტორით:

- შედეგის დანიშნულების იდენტიფიცირება;
- წარმოების საოპერაციო ნაბიჯების (წარმოების ტექნოლოგიის) ერთგვაროვნება.

3. რესურსებისა და საქმიანობის იდენტიფიცირება

დანახარჯთა ობიექტი: eAuction.ge ვებსაიტის ერთეული განაცხადის მომსახურება

ძირითადი საქმიანობა 1: eAuction.ge ვებსაიტით აუქციონის მომსახურების განწევა
ძირითადი საქმიანობა 2: სარეკლამო სივრცის მართვა
პირდაპირი რესურსები:

- ჰოსტინგი;
- კომპიუტერული პროგრამ(ებ)ის ცვეთის ხარჯი.

4. დანახარჯთა ობიექტის დანახარჯთა კალათაში ხარჯების დიფერენცირება

დანახარჯთა ობიექტი	საქმიანობა/ რესურსი	დასახელება	ხარჯის სახეობა	ღირებულება (ლარი)
eAuction.ge ვებსაიტის ერთეული განაცხადის მომსახურება	ძირითადი საქმიანობა 1	eAuction.ge ვებსაიტით აუქციონის მომსახურების განწევა	–	?
	ძირითადი საქმიანობა 2	სარეკლამო სივრცის მართვა	–	?
	რესურსი 1	ჰოსტინგი	ფიქსირებული	720
	რესურსი 3	კომპიუტერული პროგრამ(ებ)ის ცვეთა	ფიქსირებული	7,560

5. ხარჯების წარმომქმნელ საქმიანობათა დაყოფა დონეებად

ძირითადი საქმიანობა	რესურსი/ საქმიანობა	პირველი რიგის დამხმარე საქმიანობა და რესურსი	მეორე რიგის დამხმარე საქმიანობა და რესურსი
eAuction.ge ვებსაიტით აუქციონის მომსახურების განწევა	რესურსი	ადამიანური რესურსი (ადმინისტრატორი) (ცვლადი)	
	საქმიანობა	ადმინისტრატორის მხრიდან განაცხადის დადასტურება (ვებგვერდზე განთავსება)	ადმინისტრატორის მხრიდან განაცხადის შემოწმება
			ოფიციალური მომართვის მიღება სააგენტოს სახელზე, აუქციონების ჩატარების ნებართვის შესახებ
			შემოსავლის მოგროვება
	საქმიანობა	აუქციონის შედეგების მონიტორინგი	აუქციონის შესახებ ინფორმაციის მოგროვება
			აუქციონის შედეგების რეესტრის წარმოება
			მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმება განუღო მომსახურებაზე

ძირითადი საშვიანობა	რესურსი/ საშვიანობა	პირველი რიგის დამხმარე საშვიანობა და რესურსი	მეორე რიგის დამხმარე საშვიანობა და რესურსი
eAuction. ge ვებსაიტით აუქციონის მომსახურების განვება	საქმიანობა	უკუკავშირის/ რეკომენდაციების მიღება/მონიტორინგი	–
	საქმიანობა	თარგმნის მომსახურება	–
სარეკლამო სივრცის მართვა	საქმიანობა	რეკლამის განთავსება/ ატვირთვა	განაცხადების მიღება და დადასტურება
			განაცხადის განთავსების დეტალების განსაზღვრა
			კომუნიკაცია განმცხადებლებთან
			შემოსავლის მოგროვება
	საქმიანობა	თარგმნის მომსახურება	–
	რესურსი	ადამიანური რესურსი (ცვლადი)	–

6. დამხმარე საქმიანობის ხარჯების განაწილება

დამუშავება:
განსაზღვრული მეორე რიგის დამხმარე საქმიანობების წარმოებას არ სჭირდება სხვა დამხმარე საქმიანობა. შესაბამისად, თითოეული მათგანისთვის დადგენილია შემდეგი რესურსები, რომლებიც ნაწილდება როგორც eAuction ვებსაიტის მომსახურებაზე, ასევე სააგენტოს სხვა სერვისებზე:

შენიშვნა: საქმიანობებისა და რესურსების თვითღირებულება შეიძლება განსხვავდებოდეს სააგენტოს მიერ წარდგენილი ღირებულებისგან, ვინაიდან სააგენტოს ბიზნესპროცესის, საქმიანობებისა და რესურსების ნაწილი განსაზღვრულია დაშვებების, ასევე, გუნდის შეფასების საფუძველზე.

რესურსი	მთლიანი ღირებულება	დანახარჯთა მათარებალი	რაოდენობა ნაწილადში	ერთეულის ღირებულება
ხელმძღვანელობა	195,600	საათი	2,920	66.986 ლ/სთ
საკანცელარიო მასალა	8,700195,600	გამოყენებული რაოდენობა	1,450	6.0 ლ/ცალი
კავშირგაბმულობა	41,346	თანამშრომელთა რაოდენობა	122	338.9 ლ/ადამიანი
IT მხარდაჭერა შენობა-ნაგებობების დაცვა	15,600	საათი	2,920	5.34 ლ/სთ
	420,420	საოფისე ფართი მ²	1,300	323.4 ლ/მ²
კომუნალური მომსახურება	107,200	თანამშრომელთა რაოდენობა	122	878.68 ლ/ადამიანი

მეორე რიგის დამხმარე საშვიანობა	დამხმარე საშვიანობის დანახარჯთა კალათა	დანახარჯთა მათარებალის რაოდენობა	შთანთქმის მანაკვითი	რესურსის ღირებულება (ლარი)	დანახარჯთა კალათის ღირებულება (ლარი)
ადმინისტრატორის მიერ განაცხადის შემოწმება	საკანცელარიო მასალა	17 ცალი	6	102	7,644.48
	კავშირგაბმულობა	2 ადამიანი	338.9	677.8	
	IT მხარდაჭერა	48 სთ	5.34	256.32	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	15 მ²	323.4	4851	
	კომუნალური მომსახურება	2 ადამიანი	878.68	1,757.36	
ოფიციალური მომართვის მიღება სააგენტოს სახელზე, აუქციონების ჩატარების ნებართვის შესახებ	ხელმძღვანელობა	60 სთ	66.986	4,019.16	13,435.86
	საკანცელარიო მასალა	23 ცალი	6	138	
	კავშირგაბმულობა	3 ადამიანი	338.9	1,016.7	
	IT მხარდაჭერა	24 სთ	5.34	128.16	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	17 მ²	323.4	5,497.8	
	კომუნალური მომსახურება	3 ადამიანი	878.68	2,636.04	
აუქციონის შესახებ ინფორმაციის მოგროვება	საკანცელარიო მასალა	38 ცალი	6	228	6,217.56
	კავშირგაბმულობა	2 ადამიანი	338.9	677.8	
	IT მხარდაჭერა	60 სთ	5.34	320.4	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	10 მ²	323.4	3,234	
	კომუნალური მომსახურება	2 ადამიანი	878.68	1,757.36	
აუქციონის შედეგების რეესტრის წარმოება	ხელმძღვანელობა	72 სთ	66.986	4,823	10,208.9
	საკანცელარიო მასალა	113 ცალი	6	678	
	კავშირგაბმულობა	1 ადამიანი	338.9	338.9	
	IT მხარდაჭერა	48 სთ	5.34	256.32	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	10 მ²	323.4	3,234	
	კომუნალური მომსახურება	1 ადამიანი	878.68	878.68	
მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმება განუვლი მომსახურების თაობაზე	ხელმძღვანელობა	42 სთ	66.986	2,813.41	9,788.29
	საკანცელარიო მასალა	76 ცალი	6	456	
	კავშირგაბმულობა	2 ადამიანი	338.9	677.8	
	IT მხარდაჭერა	38 სთ	5.34	202.92	

7/8. შემდგომი რიგის დამხმარე საქმიანობებისა და ძირითადი საქმიანობის დანახარჯთა კალათის შექმნა

პირველი რიგის დამხმარე საქმიანობა	დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათა	დანახარჯთა მატარებლის რაოდენობა	შთანთქმის ბანაკვითი	რესურსის ღირებულება (ლარი)	დანახარჯთა კალათის ღირებულება (ლარი)
ადმინისტრატორის მხრიდან განაცხადის დადასტურება (ვებგვერდზე განთავსება)	ადმინისტრატორის მხრიდან განაცხადის შემოწმება	განაცხადთა რაოდენობა - 285	26.82	7,644.48	29,308.6
	ოფიციალური მომართვის მიღება სააგენტოს სახელზე, აუქციონების ჩატარების ნებართვის შესახებ	განაცხადთა რაოდენობა - 285	47.14	13,435.86	
	შემოსავლის მოგროვება	განაცხადთა რაოდენობა - 285	28.87	8,228.26	
	აუქციონის შესახებ ინფორმაციის მოგროვება	განაცხადთა რაოდენობა - 285	21.82	6,217.56	
	აუქციონის შედეგების რეესტრის წარმოება	განაცხადთა რაოდენობა - 285	35.82	10,208.9	
აუქციონის შედეგების მონიტორინგი	მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმება განუვლ მომსახურებაზე	განაცხადთა რაოდენობა - 285	34.34	9,788.29	26,214.75
	უკუკავშირის/რეკომენდაციების მიღება/მონიტორინგი	საკანცელარიო მასალა	56 ცალი	6	
	კავშირგაბმულობა	1 ადამიანი	338.9	338.9	
	IT მხარდაჭერა	22 სთ	5.34	117.48	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	8 მ²	323.4	2587.2	
თარგმნის მომსახურება	კომუნალური მომსახურება	1 ადამიანი	878.68	878.68	50,002.50
	ადამიანური რესურსი	განაცხადთა რაოდენობა - 435	11.50	50002.50	
	რეკლამის განთავსება/ატვირთვა	განაცხადების მიღება და დადასტურება	77.50	11,625.11	
	განაცხადის განთავსების დეტალური განსაზღვრა	განაცხადთა რაოდენობა - 150	98.45	14,767.69	

მეორე რიგის დამხმარე საქმიანობა	დამხმარე საქმიანობის დანახარჯთა კალათა	დანახარჯთა მატარებლის რაოდენობა	შთანთქმის ბანაკვითი	რესურსის ღირებულება (ლარი)	დანახარჯთა კალათის ღირებულება (ლარი)
მიღება ჩაბარების აქტის გაფორმება განუვლ მომსახურების თაობაზე	შენობა-ნაგებობების დაცვა	12 მ²	323.4	3,880.8	9,788.29
	კომუნალური მომსახურება	2 ადამიანი	878.68	1757.36	
განაცხადების მიღება და დადასტურება	ხელმძღვანელობა	39 სთ	66.986	2,612.45	11,625.11
	საკანცელარიო მასალა	86 ცალი	6	516	
	კავშირგაბმულობა	2 ადამიანი	338.9	677.8	
	IT მხარდაჭერა	45 სთ	5.34	240.3	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	18 მ²	323.4	5,821.2	
	კომუნალური მომსახურება	2 ადამიანი	878.68	1757.36	
განაცხადის განთავსების დეტალების განსაზღვრა	ხელმძღვანელობა	18 სთ	66.986	1,205.75	14,767.67
	საკანცელარიო მასალა	66 ცალი	6	396	
	კავშირგაბმულობა	4 ადამიანი	338.9	1,355.6	
	IT მხარდაჭერა	100 სთ	5.34	534	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	24 მ²	323.4	7,761.6	
	კომუნალური მომსახურება	4 ადამიანი	878.68	3,514.72	
კომუნიკაცია განმცხადებლებთან	საკანცელარიო მასალა	25 ცალი	6	150	6,594.12
	კავშირგაბმულობა	2 ადამიანი	338.9	677.8	
	IT მხარდაჭერა	24 სთ	5.34	128.16	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	12 მ²	323.4	3,880.8	
	კომუნალური მომსახურება	2 ადამიანი	878.68	1,757.36	
შემოსავლის მოგროვება	ხელმძღვანელობა	60 სთ	66.986	4,019.16	12,558.92
	საკანცელარიო მასალა	46 ცალი	6	276	
	კავშირგაბმულობა	4 ადამიანი	338.9	1,355.6	
	IT მხარდაჭერა	30 სთ	5.34	160.2	
	შენობა-ნაგებობების დაცვა	10 მ²	323.4	3234	
	კომუნალური მომსახურება	4 ადამიანი	878.68	3,514.72	

პირველი რიგის დამხმარე საშუალება	დამხმარე საშუალების დანახარჯთა კალათა	დანახარჯთა მატარებლის რაოდენობა	შთანთქმის ბანაკებით	რესურსის ღირებულება (ლარი)	დანახარჯთა კალათის ღირებულება (ლარი)
რეკლამის განთავსება/ აქტივობა	კომუნიკაცია განმცხადებლებთან	განაცხადთა რაოდენობა - 150	43.96	6,594.12	37,317.42
	შემოსავლის მოგროვება	განაცხადთა რაოდენობა - 150	28.87	4,330.5	

ძირითადი საშუალება	ძირითადი საშუალების დანახარჯთა კალათა	დანახარჯთა მატარებლის რაოდენობა	შთანთქმის ბანაკებით	რესურსის ღირებულება	დანახარჯთა კალათის ღირებულება
eAuction.ge ვებსაიტით აუქციონის მომსახურების განვება	ადმინისტრატორის მხრიდან განაცხადის დადასტურება (ვებგვერდზე განთავსება)	განაცხადთა რაოდენობა - 285	102.84	29,308.6	87,059.11
	აუქციონის შედეგების მონიტორინგი	განაცხადთა რაოდენობა - 285	91.98	26,214.75	
	უკუკავშირის/ რეკომენდაციების მიღება / მონიტორინგი	განაცხადთა რაოდენობა - 285	14.94	4,258.26	
	თარგმნის მომსახურება	განაცხადთა რაოდენობა - 285	11.5	3,277.5	
	ადამიანური რესურსი (ადმინისტრატორი)	ჩართულ თანამშრომელთა რაოდენობა - 2	12,000	24,000	
სარეკლამო სივრცის მართვა	რეკლამის განთავსება/ აქტივობა	განაცხადთა რაოდენობა - 150	248.78	37,317.42	51,042.42
	თარგმნის მომსახურება	განაცხადთა რაოდენობა - 150	11.5	1,725	
	ადამიანური რესურსი	ჩართულ თანამშრომელთა რაოდენობა - 1	12000	12,000	

9. დანახარჯთა ობიექტისთვის საქმიანობის შთანთქმის განაკვეთის მიკუთვნება

დანახარჯთა ობიექტი	დანახარჯთა ობიექტის საშუალების კალათა	დანახარჯთა მატარებლის რაოდენობა	შთანთქმის ბანაკებით	რესურსის ღირებულება	დანახარჯთა კალათის ღირებულება
eAuction.ge ვებსაიტის ერთეული განაცხადის მომსახურება	eAuction.ge ვებსაიტით აუქციონის მომსახურების განვება	განაცხადთა რაოდენობა - 285	320.67	87,059.11	146,381.53
	სარეკლამო სივრცის მართვა	განაცხადთა რაოდენობა - 150	395.26	51,042.42	
	პოსტინგი	პირდაპირი რესურსი - მიეკუთვნება სრულად	–	720	
	კომპიუტერული პროგრამ(ებ)ის ცვეთა	პირდაპირი რეს - ურსი - მიეკუთვნება სრულად	–	7,560	

10. დანახარჯთა ობიექტისთვის გაუნაწილებელი ხარჯის მიკუთვნება

გაუნაწილებელი ხარჯი	ღირებულება	დანახარჯთა მატარებლის რაოდენობა	შთანთქმის ბანაკებით	რესურსის ღირებულება	მიკუთვნება ზუსტი ღირებულება
საოფისე ინვენტარის შეძენა და დამონტაჟება	16,240	თანამშრომელთა რაოდენობა - 5	133.11	665.55	2,771.52
შენობა ნაგებობების და მათი მიმდებარე ტერიტორიების მიმდინარე რემონტი	9,583	ფართობი მ² -38	7.37	280.12	
ოფისისთვის საჭირო საგნებისა და მასალების შეძენა	44,551	თანამშრომელთა რაოდენობა - 5	365.17	1,825.85	

11. დანახარჯთა ობიექტის თვითღირებულების განსაზღვრა

eAuction.ge ვებსაიტით მომსახურების დანახარჯთა კალათის ჯამური თვითღირებულება:

ხარჯების დასახელება	ღირებულება	ერთეულების რაოდენობა (ბანაცხადი)	ხარჯი ერთ ერთეულ ბანაცხადზე
დანახარჯთა კალათის ღირებულება	146,381.53	435*	336.51
გაუნაწილებელი ხარჯი	2,771.52	435*	6.37
ჯამური ხარჯი:	149,153.05		342.88

* შენიშვნა: უქციონის შესახებ განაცხადთა რაოდენობა - 285
სარეკლამო სივრცის შესახებ განაცხადთა რაოდენობა -150
სულ განაცხადთა რაოდენობა - 435

